

CENAZE NAMAZI VE DEFİN

Cenaze namazı

Soru: Cenaze namazı kılmak farz mıdır?

CEVAP

Farzı kifayedir. Birkaç kişi namazı kılsa diğerlerinden bu farz sakit olur [düşer]. Yani bir müminin vefat ettiğini haber alan erkeklere, erkek yoksa, kadınlara cenaze namazı kılmak, gasl, techiz ve defn farzı kifayedir.

Soru: Cenaze için namaz olur mu?

CEVAP

Cenaze namazı, Allah için namaz ve ölen kimse için duadır.

Soru: Cenaze namazının kabul olması için şartlar nelerdir?

CEVAP

Altı şart vardır:

1- Meyyit [ölü] Müslüman olmalıdır.

2- Yıkanmış olmalıdır. Yıkanmadan gömülen, üzerine toprak atılmamış ise, çıkarılıp yıkanır, sonra namazı kılınır. Cenazenin ve imamın bulunduğu yer temiz olmalıdır. Cemaatinki şart değildir. Çünkü, yalnız imamın kılması ile farz yapılmış olur.

3- Cenazenin veya bedeninin yarısı ile başının veya başsız yarıdan fazla beden, imamın önünde bulunması lazımdır.

4- Cenaze, yerde veya yere yakın, ellerle tutulmuş veya taşa konmuş olmalıdır. Başka bir yerde bulunan veya hayvan üstünde veya el ile yüksekte tutulan cenazenin namazı kabul olmaz. Cenazenin başı, imamın sağına, ayağı soluna gelecektir. Tersine koymak günahdır.

5- Cenaze, imamın önünde hazır olmalıdır.

6- Cenazenin ve imamın avreti örtülü olmalıdır.

Cenaze namazının farzı ikidir:

1- Dört kere tekbir getirmektir.

2- Ayakta kılmaktır. Özürsüz, oturarak veya hayvan üstünde kılmak caiz değildir. Yağmurdan, çamurdan dolayı hayvandan inemezse caiz olur.

Soru: Cenaze namazı için niyet farz mı?

CEVAP

Evet.

Soru: Cenaze namazının sünneti kaçtır?

CEVAP

Cenaze namazının sünneti üçtür:

- 1- Sübhaneke okumak.
- 2- Salevat okumaktır. Çünkü, duadan önce salevat okumak, duanın sünnetidir.
- 3- Kendine, ölüye ve bütün Müslümanlara af ve mağfiret için dua okumak.

Cenaze namazı nasıl kılınır?

Soru: Cenaze namazı nasıl kılınır?

CEVAP

Maddeler hâlinde bildirelim:

- 1- Önce, (Allah için namaza, meyyit [ölü] için duaya) diye niyet edilir.
- 2- İlk tekbir alınır, yani Allahü ekber denir, iki el bağlanır, Sübhaneke okunur. Sübhaneke okurken (Ve celle senâüke) de ilave edilir. Fatiha okunmaz.
- 3- İkinci tekbirden sonra, teşehhüdde okunan Salli Bârikler okunur.
- 4- Üçüncü tekbirden sonra, cenaze duası okunur. Cenaze duasını bilmeyen, Rabbenâ âtina duasını okur veya yalnız (Allahümmağfirleh) der yahut dua niyetiyle besmelesiz Fatiha okur.
- 5- Dördüncü tekbirden sonra, hemen sağa ve sonra sola selam verilir. Selam verirken, cenazeye ve cemaate niyet edilir. Sağa selam verirken sağ el indirilir, sola selam verirken sol el indirilir. Yahut okuma bitince iki el birden indirilse de olur.
- 6- Namaza geç yetişen, imam herhangi bir tekbiri getirirken, beraber tekbir getirip namaza başlar. Bu tekbire iftitah tekbiri olarak niyet eder. İmam selam verdikten sonra, kaçırdığı tekbirleri birbiri arkasından söyleyip, bir şey okumadan selam verir. Dördüncü tekbire de yetişemeyen, namazı kaçırmış olur.
- 7- Cenaze namazının dört tekbirinden her biri, bir rekât gibidir. Dört tekbirin yalnız birincisinde eller kulaklara kaldırılır. İndirilince, göbek altına bağlanır. Sonraki üç tekbirde eller kaldırılmaz.

Soru: Cenazede de ön safta namaz kılmak daha sevap mıdır?

CEVAP

Hayır, cenazede son safta kılmak daha sevaptır.

Soru: Cenaze olduğu zaman, Âyet-el kürsiyi ve tesbihleri okumayarak sünnet terk etmek uygun mudur?

CEVAP

Cenaze sebebiyle sünneti terk etmek uygun değildir. Cenaze namazını acele kılmak müstehaptır. Müstehap işlemek için sünnet terk edilmez. Cemaatin çok olması için, cenazeyi saatlerce bekletip, sonra acele ederek Âyet-el kürsiyi ve tesbihleri terk etmek, özürsüz bir sünneti terk etmek, ortadan kaldırmak ve hele önem vermemek çok yanlıştır.

Soru: Akıl baliğ olmamış çocuk, cenazeyi yıkayabilir mi ve cenazenin namazını kıldırabilir mi?

CEVAP

Çocuğun cenaze yıkaması caiz ise de, namazını kıldırması caiz değildir.

Soru: Cenazeyi yıkarken kibleye karşı yan yatırarak mı yıkamak gerekir?

CEVAP

Cenaze, göbek ile diz arası örtülü olarak, sırt üstü veya kolay olan şekilde yatırılır. Kibleye karşı yatırmak sünnettir.

Soru: Sabah ölmüş bir kişinin cenaze namazını, cemaat çok olsun diye öğle namazından sonraya bırakmak uygun mudur?

CEVAP

Cemaat çok olsun diye, cenaze namazını vakit namazlarından sonraya bırakmak mekruhtur.

Cenazeyi görenin ayağa kalkması

Soru: Cenazeyi görenin saygı duruşuna kalkması caiz midir?

CEVAP

Caiz değildir. Musallada cenaze namazı için bekleyenler, cenaze yere konmadan önce ayağa kalkmazlar. Surret-ül-fetava kitabında, (Musallada oturanlar, cenaze gelince ayağa kalkmamalıdır) denmektedir.

Merak-ıl-felah ve Dürr-ül-Muhtar'da, cenazeyi görenin, saygı duruşu olarak ayağa kalkmasının caiz olmadığı yazılıdır.

Resulullah efendimizin cenaze görünce kalktığı, geçtikten sonra oturduğu ve (Siz de böyle yapın!) diye emrettiği bildirildiyse de, bu emir nesh edildi, yani bir zaman sonra bu emrini değiştirdi. (Halebî,)

Soru: Cenazeye toprak atanların, elindeki küreği başkasına vermeyip yere atması doğru mudur?

CEVAP

Yanlıştır. Başkasına verince, melekler, şaşırıp yanlılıkla sevabı o kürekle son toprak atana yazar diyorlar. Bu çok yanlıştır. Hâşâ, melekler şaşırmaz, yanlış iş

yapmaz. Hiç kimsenin sevabını başkasına yazmaz. Küreği yere atmayıp başkasına vermek daha uygundur.

Mezar başında ayakta durmak

Soru: Mezar başında ayakta durmak uygun mudur?

CEVAP

Cenazeyi kabir başına koyunca, iş yapmayanlar oturmalı **veya** çömelmeli, gayri müslimler gibi ayakta durmamalıdır.

Cenaze defnedilirken okunacak dualar

Soru: Cenaze defnedilirken neler okunmalıdır?

CEVAP

Cenaze defnedilirken, **Kadir, Kâfirun, Nasr, İhlas, Felak, Nas** ve **Fatiha** surelerini okumak, ölü için dua ve **istigfar** etmek müstehaptır. Bekara suresinin başını ve sonunu okumak da müstehaptır.

Soru: Kabirde **yüksek sesle Kur'an okumak** uygun mudur?

CEVAP

Yüksek sesle okumak **mekruhtur**. Maalesef bugün kabristanda Kur'an-ı kerimler sesli olarak okunmaktadır. Gerek ölü defnedilirken ve gerek başka zamanlarda, mezarlıkta Kur'an-ı kerimi, kendi duyacağımız kadar sessiz okumak gerekir.

Soru: Cenaze götürülürken **yüksek sesle tekbir** getirilebilir mi?

CEVAP

Cenaze götürülürken, yüksek sesle tekbir, tehlil, ilahiler okumak **bid'at** ve **günah**tır. (Halebi, Merakıl-felah, Tahtavi haşiyesi, Nimet-i İslam, Şir'a şerhi)

Soru: Ölü için matem tutmak, siyah elbise giymek, siyah perde ve rozet, işaret asmak, matem işaretleri, resmini taşımak caiz midir?

CEVAP

Caiz değildir. (Hazânet-ür-rivâyât)

Soru: Cenaze defnedildikten sonra, mezarlıkta bulunanların, cenaze sahiplerine taziyede bulunmaları **bid'at** midir?

CEVAP

Bid'at değildir.

Soru: Cenaze sahibine rast gelince taziye etmek, yani başsağlığı dilemek sabır tavsiye etmek **müstehap** mıdır?

CEVAP

Evet müstehaptır.

Taziye

Soru: Taziye için neler söylemelidir?

CEVAP

Taziye için, (Allahü teâlâ güzel sabretmeni nasip etsin, rahmetlinin günahlarını affetsin) gibi bir şey söylenir.

Soru: Ölü için kaç güne kadar taziye etmek uygun olur?

CEVAP

Üç günden sonra taziye yapmak **mekruhtur**. Ancak uzakta olanlar ve yakın olup da, geç haber alanlar için mekruh olmaz.

Soru: Ölü için, çeşitli kimselerin sessiz olarak çeşitli cüzler okuyup, Kur'an-ı kerimi hatmetmeleri ve her birinin okuduğunun sevabını ölünün ruhuna göndermeleri veya birinin hepsi yerine hediye etmesi, yani hatim duasını yapması, okuyanların da **âmin** demeleri **caiz** midir?

CEVAP

Caiz ve çok faydalı olur.

Soru: **Peygamber efendimiz**, bir borçlunun cenaze namazını kılmak istememiş, bir başkası borcu üzerine alınca kılmıştır. Borçlu ölenin cenaze namazı kılınmaz mı?

CEVAP

Kılınır. **Peygamber efendimiz** kul **borcu ile ölmemenin önemini göstermek için** bildirdiğiniz harekette bulunmuştur.

Kimin cenaze namazı kılınmaz?

Soru: Hangi Müslümanın cenaze namazı kılınmaz?

CEVAP

Şu dört kişinin cenaze namazı kılınmaz:

- 1- Bâğinin yani haksız olarak halifeye isyan edenler, dövüşürken öldürülürse,
- 2- Müslümanların yolunu kesen hırsızlar, dövüşürken öldürülürse,
- 3- Zulüm ile meşhur olan kabileler, dövüşürken ölürse,
- 4- Silah ile ev basan kimse, o zaman öldürülürse,

cenaze namazı kılınmaz.

Kadınların cenaze namazına katılmaları

Soru: Kadınların cenaze namazı kılması caiz midir?

CEVAP

Caiz değildir, **mekruhtur**. Bu hususta Diyanet İşleri Başkanlığı yayınlarından Sahih-i **Buhari** muhtasarı, Tecrid-i sarîh tercümesi isimli kitabın üçüncü cilt, 361. sayfasında özetle deniyor ki:

Ümmü Atıyye radiyallahü anhanın rivayeti şöyle:

(Biz kadınlar, **Resulullah** tarafından cenazeyi takip etmekten nehyolunduk. Cenazeye ittibâ', bizim üzerimize farz kılınmadı.) Bu hadisi, **Buhari** hayz bahsinde zikretmiştir.

Taberani'nin rivayetine göre, Ümmü Atıyye anlatır:

Resulullah Medine'ye hicret ettiğinde Medine kadınlarını bir evde topladı. Sonra Hazret-i Ömer'i bize gönderdi.

Hazret-i Ömer, "Ben **Resulullah**ın size gönderdiği bir elçisiyim. **Kadınların cenazeye çıkmasını nehyetti**" dedi.

İbni Münzir de, İbni Mesud'un, İbni Ömer'in, Hazret-i Âişe'nin, Ebu Ümame'nin, **kadınların cenaze iştiraklerini kerih gördüklerini** rivayet etmiştir.

İbrahim Nehai'nin, **Hasan-ı Basri**'nin, **Mesruk**'un, **İbni Sirin**'in, **Ezvâi**'nin, **Ahmed**'in, **İshâk**'ın da **kerâhetine** hükmettiklerini bildirmiştir.

Süfyan-i Sevri de **kadınların cenazeye iştirakini bid'at** addetmiştir.

İmam-ı a'zam **Ebu Hanife** de: "**Kadınlara cenaze takibi uygun değildir**" demiştir.

İbni Abbas, Kasım, Salim, Zühri, Rebia, Ebü'z-Zinâd'dan **cevazı** rivayet edilmiştir.

İmam-ı Malik bu hususta yaşlı kadınlara **ruhsat vermiş**, gençler için hoş görmemiştir.

İmam-ı **Şafii** de **mekruhtur**, fakat haram değildir, demiş.

İmam-ı Malik'ten **kerâheti** hakkında da bir rivayet vardır.

Ebu Ya'lâ'nın bildirdiği hadis-i şerifte, Hazret-i Enes demiştir ki:

Resulullah ile bir cenazeye gitmiştik. **Resulullah** (orada) gördüğü kadınlara sordu:

- Cenazeyi omuzlar mısınız?
- Hayır, omuzlamayız.

- Ya ölüyü defneder misiniz?

- Hayır.

- Öyle ise hiçbir sevaba nail olmayarak **evinize dönünüz**, buyurdu.

Netice olarak kadınların cenaze nakline iştirakleri caiz görülmemiştir.

Şu kadar ki, cenazeyi nakledecek erkek bulunmazsa, böyle istisnai vaziyet bir zarurettir. Bu surette caiz görülmüştür.

Demek ki, **kadına cenaze namazı farz değildir**. Hiçbir erkek yoksa, o zaman kadın cenaze namazını bizzat kendisinin kıldırması caiz oluyor.

Böyle bir mecburiyet yoksa, **cenaze namazına katılması, kerih görülmüştür.**

Ölüler için sadaka, mevlid gibi...

Soru: Ölüler için sadaka, mevlid gibi hayrat belli günlerde mi yapılır?

CEVAP

1., 3., 7., 40., 52. veya 53. günü helva ve benzeri şeyler dağıtmak doğru değildir. 7. ve 40. gününde yapılan **hatim ve sadaka** gibi hediyeleri öldüğü gün hemen göndermeli, birinci günü yaparak imdadına bir an önce yetişmelidir.

7. veya 53. gecelerine bırakmak, boğulmak üzere olan birine, "**Biraz bekle, yardıma birkaç gün sonra geleceğim**" demeye benzer. Bunun belli gün veya gecede yapılmasının aslı yoktur. Ölüler için sadaka, mevlid gibi hayratın belli günlerde yapılması Hristiyanlardan geçmiştir. (40. gün burnu düşer, 53. gecesi çürümeye başlar) gibi sözler doğru değildir.

Soru: Cenaze için verilen **salâ** caiz midir?

CEVAP

Bid'attir.

Soru: Tanımadığımız bir cenaze olunca, ardından "**Allah rahmet eylesin**" denir mi?

CEVAP

İlla bir şey demek lazım değildir. Ama cenazeyi tanıyan biri varsa mesele yok, o ne derse öyle denir.

Soru: Cami içine cenazeyi sokarak cenaze namazı kılmak caiz midir?

CEVAP

Cenazeyi cami içine koyup namazını kılmak haramdır. Hadis-i şerifte buyuruluyor ki:

(Bir ölünün namazını cami içinde kılmaya sevap yoktur.) [İbni Mace]

Cenaze namazı kılarken

Soru: Soru: Caminin dışında kılınan cenaze namazına caminin içindekiler de uyabilir mi?

CEVAP

Cenaze dışarıda, cemaatin bir kısmı camide olursa, caiz diyenler varsa da, böyle de kılmak **haram** olur. Cemaat de dışarıda kılmalı. Çünkü camiler, beş vakit namaz kılmak, buna bağlı olan sünnet ve nafil namazları kılmak için, okumak, vaaz ve ders için yapılmıştır.

Yağmur, fırtına ve hastalık gibi özürlerle, cenaze namazı camide kılınabilir, fakat, cenaze camiye sokulamaz. (Hidaye)

Soru: Cenaze namazını öldüğü şehirde kıldıktan sonra, gömüldüğü şehirde de kılmak caiz mi?

CEVAP

Birinci namaz farzdır. Bir daha kılınırsa nafil olur. **Hanefi'**de cenaze namazını nafil olarak kılmak **mekruhtur**.

Soru: Ölü yıkanmadan yanında Kur'an-ı kerim okumak mekruh mudur?

CEVAP

Ölü yıkanmadan önce, yanında Kur'an-ı kerim okumaya **mekruh** diyen âlimler var ise de, ölünün üzeri örtülü iken ve yatağına bitişik olmayarak, sessiz okumak **caizdir**. (Redd-ül Muhtar)

Gözyaşı ve ter

Soru: Müslüman bir ölünün terlemesi ve gözünden yaş gelmesi neye alamettir?

CEVAP

Hayra alamettir.

Soru: Müslüman ölü için, toprağı bol olsun demek caiz midir?

CEVAP

Hayır. Kâfir için söylenir.

Soru: Tabutun üzerine örtülen örtüde ne yazmaktadır?

CEVAP

Tabutun üzerindeki âyet-i kerimedir. (Her nefis [herkes] ölümü tadıcı) demektir.

Soru: Cenaze namazı kılınmadan defnedilen bir ölünün, namazı kılınır mı?

CEVAP

Defnedilen cenazenin namazı kılınmamışsa, koktuğu zannedilmedikçe, kabri üstünde namazı kılınır. Koktuğu zannediliyorsa namaz kılınmaz. Kokmaya başlama zamanı, toprağın cinsine, mevsimine, sıcaklığa, soğukluğa, mevtanın zayıf ve şişman olmasına göre değişir. **Kokma işi, üç gün ile bir ay arasında değişir.**

Ayakkabıları çıkarmak şart mı?

Soru: Cenaze namazı kılarken ayakkabılarımızı çıkarmak gerekir mi?

CEVAP

Altı necis olan ayakkabıyla veya necis yere basarak, cenaze namazı kılınamaz, bu ayakkabıyı çıkarıp, temiz olan üst tarafına basarak kılınırsa sahîh olur.

Böyle açıkça necaset görünmedikçe, ayakkabıyı çıkarmak gerekmez.

Soru: Cenaze namazını kılanların çok olması iyi midir?

CEVAP

Cenaze namazında cemaatin çok olması iyidir. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Kırk müslüman, bir Müslümanın namazını kılar, Allahü teâlâ, ölü için yaptıkları duayı kabul eder.) [Müslim]

(Bir müslüman ölür de, üç safık Müslüman bir cemaat, namazını kılar, o kimse, Cennete girmeye hak kazanır.) [Tirmizi]

(Cenaze namazında yüz Müslüman bulunan mevtayı Allahü teâlâ mutlaka affeder.) [Taberani]

(Bir Müslümanın iyi olduğuna dört komşusu şahitlik ederse, Allahü teâlâ, "Ben sizin bildiğinizi kabul ettim. Onun bilmediğiniz hususlarını da affettim" buyurur.) [Ebu Ya'la]

(Bir Müslümanın iyiliğine dört müslüman şahitlik ederse, Allahü teâlâ onu Cennete koyar.)

[Buhari]

(Bir müminin cenazesinde, kırk Müslüman bulunursa, Allahü teâlâ o kırk kişiyi bu Müslümana şefaatçi kılar.) [Müslim]

Soru: Cenazede okunan duayı bilmeyen kimse ne yapar?

CEVAP

Cenaze duası yerine (Rabbena âtina...) okunur. **Yahut** besmele çekilmeden dua niyetiyle **Fatiha** okumak da olur. **Dua**, ölünün affına sebep olur.

Soru: Cenaze namazında eller ne zaman bırakılır?

CEVAP

Sağa selam verirken sağ el, sola selam verirken sol el salınır. Selam vermeden iki eli birlikte indirmek de caizdir.

Soru: Kitaplarda, (Cenaze namazında selam verirken **cenazeye** ve **cemaate niyet edilir**) diyor. Niyet namaza dururken yapılmaz mı?

CEVAP

Namaz dururken yapılan **niyet** ayrı, namaz bitip selam verirken yapılan **niyet** farklıdır. Biri namaza başlamak için niyettir, diğeri de en sonda selama ortak etmek için yapılan niyettir.

Beş vakit namazı kılıp selam verirken, sağ omzumuzdaki meleğe, sağımızdaki cemaate ve imam sağda ise imama da niyet edilir. **Peygamber efendimize** de niyet etmek iyi olur. Sola selam verilirken de, sol omzumuzdaki meleğe ve soldaki cemaate niyet edilir. İmam solda ise imama da niyet edilir.

Cenaze namazı bitip selam verilirken de, **cenazeye**, sağımızdaki ve solumuzdaki **cemaate** niyet edilir.

Baştaki niyet ayrıdır. Kitaplarda bildirilen, selam verilirken yapılacak niyettir. Cenaze namazını kılmaya başlarken, (Allah için namaza, meyyit için duaya) diye niyet edilir.

Gemide ölen veya şehit olan

Soru: Gemide ölen veya şehit olan kişi, nasıl defnedilir?

CEVAP

Gemide ölen, karaya gidinceye kadar kokacak ise, yıkanır, kefenlenir, namazı kılınır.

Kâfirlerce şehit edilmişse, **yıkanmaz**, kefene sarılmaz. Kefen miktarından fazla elbisesi soyulup çamaşırıla defnedilir ve cenaze namazı **Hanefi**'de **kılınır**, **Şafii**'de **kılınmaz**. (Redd-ül Muhtar)

İntihar eden

Soru: İntihar edenin cenaze namazı kılınır mı?

CEVAP

İntihar etmek çok büyük günah ise de, intihar eden kâfir olmadığı için de cenaze namazı kılınır. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Müslüman her ölünün cenaze namazını, intihar etmiş olsa da kılınız.) [Deylemi]

Soru: Gâibe, yani uzak ülkede ölenin ardından burada cenaze namazı kılmak caiz midir?

CEVAP

Hanefi ve **Maliki**'de gâibe cenaze namazı kılmak **caiz olmaz**.

Peygamber efendimiz, **Necaşi** için kılmışsa da, bu ona mahsus idi.

Şafii ve **Hanbeli**'de, gâibe cenaze namazı kılmak caizdir.

Hanbeli'de kılabilmek için aradan bir ay geçmiş olmamalıdır! (Halebi, M. Erbea)

Nasıl bilirsiniz?

Soru: Bir cenaze olunca, imam, "Bunu nasıl bilirsiniz?" diye soruyor. Böyle söylemek caiz midir? Cenaze için, "iyi biliriz" demenin ölüye ne faydası olur?

CEVAP

Cenaze için "**Nasıl bilirsiniz?**" diye sormak caizdir. "**İyi biliriz**" demek faydalıdır.

Enes bin Malik hazretleri bildirir: Bir cenaze kötülenince Resul-i ekrem, (O cezayı hak etti) buyurdu. Başka bir cenazeyi de övdüler. Buyurdu ki:

(Ona da iyilik vacip oldu. Bunu övdünüz Cenneti, ötekini kötülerdiniz Cehennemi hak etti. **Sizler yeryüzünde Allah'ın şahitlerisiniz.**) [Buhari]

Sizlerden maksat, **salihler**dir. **Fâsıklar, dinsizler Allah'ın şahitleri değildir.** Onların sözleri ile bir kimse Cenneti veya Cehennemi hak etmez.

Salihler, müslümanlara hüsni zan eder. Salih, zan ile hiçbir müslümana kötü demez. Böyle salihlerin, günahkâr müslümanlar hakkındaki şahitliğini Hak teâlâ kabul eder. Ölülerimizi, hayırla anmalıyız. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(**Ölülerinizi iyilikle anın.** Eğer Cennetlikse, kötü söylemekle günahkâr olursunuz. Cehennemlik ise, zaten içinde bulunduğu hâl kâfi gelir.) [Nesai]

(Müslüman cemaat, ölünün iyiliğine şahitlik ederse, Hak teâlâ, meleklerle buyurur ki:

Şahit olun, bu şahitliği kabul ettim. Ölünün de kötülüklerinden vazgeçtim.) [İ.Ahmed]

Soru: Cenazeyi taşıırken önce hangi taraftan tutmalıdır?

CEVAP

Cenaze taşımakta önce ön tarafta, ölünün sağ tarafı, sağ omuza alınıp, on adım taşınır. Sonra, arka sağ bacak tarafı sağ omuzda, on adım taşınır. Sonra cenazenin arkadan bakılışa göre tabutun sağ tarafına geçip, sol omuzda, on adım önde, on adım arkada taşınır. **Hepsi 40 adım eder.**

Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(**Cenazeyi 40 adım taşıyanın 40 büyük günahı affolur.**) [İ.Asakir]

Cenazeyi taşıdıktan sonra, cenazenin **arkasından**, **Şafii'**de **önünden** yürünür.

Birkaç cenazenin namazını birlikte kılmak

Soru: Birkaç cenazenin namazını birlikte kılmak caiz midir?

CEVAP

Birkaç cenaze birlikte ise, her birinin namazını **ayrı** kılmak **efdaldir**.

Hepsi için bir namaz kılmak da **caizdir**. Bunun için, birinin başı ötekinin ayağına gelmek üzere sıralanır. İmam, derecesi yüksek olanın önünde durarak kılar. Cenazelerin bir kısmı imamın sağında, bir kısmı da imamın solunda bulunur. **Yahut**, hepsini imamın önünde olarak yan yana koyup, imam hepsinin göğsü hizasında durur. Önce erkekler, sonra kadın cenazesi konur.

Bunlar için niyet ederken, erkek **veya** kadın olduklarını söylemek şart değildir. Söylenmesinde de mahzur yoktur.

Soru: Bir cenaze, bir kabirden başka bir kabre nakledilirken tekrar cenaze namazı kılınır mı?

CEVAP

Kılınmaz. Kılınırsa bid'at olur.

Soru: Dinimizde cenaze marşı diye bir şey var mıdır?

CEVAP

Dinimizde cenaze marşı diye bir şey yoktur. Batıdan gelme, bâtıl bir iştir. Zaten cenaze marşı düzenleyenler, dinin emri olduğu için değil, Batıya uymak için yapıyorlar.

Soru: **Şafii'**de şehidin namazı kılınmaz. Şehit **Hanefi** mezhebinde olsa, **Şafiiler** yine şehidin namazını kılmazlar mı?

CEVAP

Ölünün mezhebine göre değil, dirilerin mezhebine göre hareket edilir. Şehit **Şafii** olsa da, **Hanefiler** şehidin namazını kılarlar. (**Hulasat-üt-tahkik**)

Soru: On yıl önceki ölünün cenaze namazını kılmak bid'at mı?

CEVAP

Evet.

Soru: Van'da cenaze çıkan eve giren herkes, Fatiha diyor. Herkes Fatiha okuyup ölüye başışlamak bid'at mı?

CEVAP

Âdette bid'at olduğu için caizdir.

Soru: Camiye namaz için gidince, Müslümanların cenaze namazı kıldığını görüyoruz. Bu cenaze kim diye sormadan, namazını kılmakta mahzur var mıdır?

CEVAP

Mahzuru olmaz. Oradaki Müslümanlara hüsnüzan edilmiş olur.

Soru: Cenazeye çiçek götürülür mü?

CEVAP

Çiçeğin hiç faydası yoktur. Fakat kabre çiçek dikmek faydalıdır.

Soru: Ateist akrabamızın cenaze merasimine gitmekte mahzur var mıdır?

CEVAP

Müslüman olmayanın cenazesine zaruretsiz gitmek caiz olmaz.

Cenaze işlerini ücretle yapmak

Soru: Cenaze işlerini ücretle yapmak caiz midir?

CEVAP

Ölüyü yıkamak, kefenlemek, cenaze namazı kılmak ve gömmek **farz-ı kifayedir**. Bu farzları, ücretsiz olarak Allah rızası için yapmak lazımdır. Cenazeyi parasız yıkamak çok sevabdır. **Ücret istemek de caizdir**. Ancak, parasız yıkayan yoksa para istemek caiz olmaz.

Cenaze taşımak, kabir kazmak ücreti de böyledir.

Soru: Mezar taşı dikmek caiz midir?

CEVAP

Evet.

Soru: "Biri baş, diğeri ayak ucuna olmak üzere, iki tane mezar taşı dikmek şart" deniyor. Bir tane mezar taşı dikilse mahzuru olur mu?

CEVAP

Mezar taşı dikmek şart değil, sadece **caizdir**. Yani dikilse de, dikilmese de olur. Mezar taşı, bir tane de olur, iki tane de olur. Hatta kabri korumak için etrafını taşla, betonla, demir parmaklıkla çevirmek **caizdir**.

Mezar taşı ve yazı

Soru: Taş üzerine âyet-i kerime, mübarek isimler, şiir, methiye gibi şeyler yazmak caiz midir?

CEVAP

Caiz değildir. Kötü bir bid'attir. Bazı âlimler, mezar taşına sadece isim ve ölüm tarihinin yazılmasının caiz olduğunu bildirdiler. Bunları İslam harfleri ile yazmalıdır.

Türbe yapmak

Soru: Süslü aile mezarı yapmak caiz midir?

CEVAP

Âlimlerin kabirlerini korumak için türbe, bina yapmak caizdir. (Halebi)

Soru: Kabir üzerine taş, çimento, demir parmaklık yaparak korumak caiz midir?

CEVAP

Evet caizdir.

Soru: Cenazeyi ebedi istirahatgâhına tevdi ettik diyorlar. Kabri ebedi yer sanmak Cenneti, Cehennemi inkâr değil midir? Sonra kabir istirahat yeri midir?

CEVAP

Ahiret hayatı düşünmeden söyleniyorsa elbette doğru değildir. Çünkü kabir, ebedi değil, geçicidir, ya Cennet bahçesi **veya** Cehennem çukurudur. Ebedi kelimesini sonsuz anlamında değil, uzun müddet manasında kullanarak, (**iyi biliriz**) manasında kullanarak, defnedilen müslümanlar için **ebedi istirahatgâh** demek caizdir. Cennet bahçesinde de istirahat edilir.

Kadınların türbe ve kabir ziyaretleri

Soru: Kadınların türbe ve kabir ziyaretlerine gitmeleri caiz midir?

CEVAP

Kadınların kabir ziyaretleri caiz ise de, sık sık gitmeleri uygun değildir. Hayzlı iken de gitmek caizdir. Hayzlı iken ezbere de olsa, Kur'an-ı kerim okunmaz. **Sadece dua âyetleri, dua niyetiyle okunabilir. Dua niyetiyle Fatiha okunabilir. Tesbih ve zikir çekilir.**

Kabir üzerine su dökmek

Soru: Kabir üzerine su dökmek iyi olur deniyor. Dökülmezse ne olur?

CEVAP

Kabir üzerine su dökmek **sünnettir**. Dökülmezse, sünnete uyulmamış olur, sevabı noksan olur. Başka mahzuru olmaz.

Soru: Mezarlıktaki otları koparmak uygun mudur?

CEVAP

Mezarlıktaki yeşil otları, dalları koparmak **mekruhtur**. Kuru otları koparmak caizdir. Kabir üzerine herhangi bir çiçek dikmek ölüye faydalıdır, iyidir.

Soru: Ölü çürüyüp toprak olduktan sonra, buraya tarla, bina yapmak caiz olur mu?

CEVAP

Evet.

Soru: Mezarlar, sel, ırmak suları altında kalırsa, çıkarıp başka yere gömmek caiz midir?

CEVAP

Caiz değildir.

Soru: Eski kâfir mezarlarında, kâfirlerin alametleri kalmayınca, buraya müslümanlar gömülebilir ve cami yapılabilir mi?

CEVAP

Evet. Nitekim, Medine'de Mescid-i nebinin yeri önce kâfirlerin kabristanı idi. Kazılıp, kemikler başka yere götürülüp, buraya mescid yapıldı.

Kâfir mezarlığı

Soru: Avrupa'da ölen bir yakınımızı, kâfirlerin mezarlığına koymakta mahzur var mıdır?

CEVAP

Müslüman kabri Cennet bahçesi, kâfirin mezarı Cehennem çukuru olur. **Kâfir mezarlığına zulmet yağar.** Müslüman o kabirde azap görmez ise de, kâfirlere inen zulmetten rahatsız olur. Onun için Müslüman kabristanına koyma imkanı varsa onu tercih etmelidir. Bir hadis-i şerif meali şöyledir:

(Ölülerinizi salih bir kavmin arasına defnedin. Çünkü diriler kötü komşudan rahatsız olduğu gibi, ölüler de kötü komşudan rahatsız olur.) [Ebu Nuaym]

Tabutla gömmek

Soru: Cenazeyi tabutla gömmek daha iyi midir?

CEVAP

Toprak çürük, nemliyse erkeği kabrin içine tabutla koymak **caiz olur**. Toprak kuru ve sağlamsa erkeği tabutla gömmek **mekruh** olur. Ölünün altına keçe, hasır gibi şeyler sermek de mekruhtur. Tabutla gömünce tabut içine biraz toprak konur. **Kadınları, her zaman tabutla gömmek daha iyi olur.**

Soru: Ölüyü, altın, gümüş veya madeni diş ile gömmek caiz mi?

CEVAP

Kıymetli mal ve ziynetle gömmek caiz değildir.

Soru: Beş aylık çocuğun kabri büyük insan kabri gibi mi olmalıdır?

CEVAP

Büyük insan gibidir. Mümindir, derin olması iyi olur.

Soru: Kabir kazınca su çıktı. Susuz yer yok. Buraya defin caiz mi?

CEVAP

Zaruret olunca caizdir.

Cenazeyi gece gömmek

Soru: Cenazeyi, gece gömmek caiz midir?

CEVAP

Gündüz defnetmek müstehabısa da, gerektiğinde **gece de gömmek caizdir**.

Soru: Kadın ölünce, kocası hanımının yüzüne de mi bakamaz?

CEVAP

Yüzüne bakabilir.

Doğup ölen çocuk

Soru: Doğar doğmaz ölen çocuğun cenaze namazı kılınır mı?

CEVAP

Doğduktan sonra hemen ölen çocuk yıkanır ve namazı kılınır, vâris olur, mirası kalır ve ismi konur. Cansız doğan çocuk, dört aylık olmuşsa yıkanıp bir kefene sarılıp gömülür, namazı kılınmaz. Dört aylık değilse, yıkanmaz ve namazı da kılınmaz.

Hadis-i şerifte (Çocuk doğarken ses verirse, namazı kılınır, ses vermezse [canlılık alametleri görülmezse] namazı kılınmaz) buyuruldu. (Mevkufat)

Resulullahın cenaze namazı

Soru: Resulullahın cenaze namazını kim kıldırdı?

CEVAP

Peygamber efendimizin cenaze namazını, vasiyetine uyularak herkes teker teker kıldı.

Cenazeyi duyurmak

Soru: Cenaze olduğunu bildirmek için gazeteye ilan vermek ve belediyeden anons ettirmek caiz midir?

CEVAP

Caizdir. Fakat, cenaze olduğunu bildirmek için, minarelerde salât okunması bid'attır.

Kefen bezi

Soru: Erkek ve kadın için, **kaç metre kefen** bezi almak gerekir?

CEVAP

Erkek için 7, kadın için 8 metre patiska almak yeterlidir.

Kefene mübarek bir parça

Soru: Evliya bir zatın elbisesinden **bir parça**, kefen içine konulması iyi olur mu?

CEVAP

Evet, çok iyi olur. Muhammed Masum hazretleri buyuruyor ki:

Salihlerin, Velilerin elbisesinden kefen yapmak **veya** kefen içine, yüzüne, göğsüne koymak faydalıdır. (1/3)

Âyet-i kerîmeleri, duaları, muhterem isimleri kefene yazmak **veya** kabre koymak **caiz değildir.**

Ölünün kefeni kaç parça olmalı

Soru: Ölünün kefeni kaç parça olmalıdır?

CEVAP

Erkeğin kefeninin **üç parça**, kadının kefeninin, **beş parça** olması **sünnettir.**

Daha fazla olması bid'attır.

Kefenin yeni, temiz, kıymetli ve beyaz pamuklu [patiska] olması **sünnettir.**

Erkeğe, ipek kefen **haramdır.** Tabutunu da, ipekle örtmek **haramdır.**

Kadınlara ipek caizdir.

Soru: Kefeni zemzemle yıkamak uygun olur mu?

CEVAP

Zemzemle yıkanmış kefen, **Hanefi'**de **caizdir.** Çünkü kuruyunca zemzemin hepsi gider.

Şafii'de **haramdır.** Çünkü eseri kalıp, meyyitin kanıyla ve iriniyle kirletmeye sebep olur.

Mekruh olan vakitlerde Cenaze namazı

Soru: Namaz kılması mekruh olan vakitlerde, cenaze namazı kılınır mı?

CEVAP

Eğer cenaze, mekruh vakitte hazırlanmışsa, geciktirmemek için, **mekruh** vakitte de kılmak caizdir. Daha önce hazırlanmış olan cenazenin namazını, mekruh vakte bırakmak caiz değildir, mekruhtur. (Redd-ül muhtar)

Soru: Maliki'yi taklit ediyorum. Cenaze namazına durunca, **Hanefi**'ye göre bozmayan, **Maliki**'ye göre abdesti bozan bir hal oldu. Namaza devam etmek caiz olur mu?

CEVAP

Cenaze namazını, sonradan kılma imkânı olmadığı için, **Hanefi** mezhebine uyarak namaza devam edilir. Beş vakit namazdan biri olsaydı, sonra kılma imkânı olduğu için, o abdestle kılınamazdı.

Yanarak yok olan

Soru: Vücudunun bir kısmı yanarak yok olup ölenin cenazesi yıkanır mı, namazı kılınır mı?

CEVAP

İnsanın yalnız **başı veya bedeninin yarısı** ele geçerse, yıkanmaz ve **namazı kılınmaz**. Öylece gömülür. **Başı olmasa bile bedeninin yarısından fazlası veya bedeninin yarısı ile başı bulunursa, yıkanır ve namazı kılınır.** (Dürr-ül-muhtar)

Soru: Denizde veya gölde boğularak ölen kimsenin cenazesini yıkamak gerekir mi?

CEVAP

Evet, üç kere yıkanır veya yıkamak niyetiyle suda üç kere hareket ettirilir.

Soru: Ölünün kefen parasını, başka biri kendi parasından verse uygun olur mu?

CEVAP

Kefenin, ölünün kendi helal malından olması ve önceden yıkanmış olarak hazır bulundurulması iyidir. Kefen, ölünün malından alınır. Borcundan, vasiyetinden ve mirasından önce, kefen parası ayrılır. Kadın zengin olsa da, kefenini kocası verir.

Cenaze, nasıl yıkanır?

Soru: Cenaze, nasıl yıkanır?

CEVAP

Teneşir etrafında, önce buhur otu yakılıp üç veya beş defa doluşturılır.

Cenaze, örtülü olarak, tütsülenmiş teneşir üzerine, sırt üstü veya kolay olan şekilde yatırılır. Göbekte diz arası örtülü olarak yıkanır; çünkü kadının kadınlar için avret yeri, erkeğin erkekler için olan avret yeri gibidir. **Teneşire**, kibleye karşı yatırmak **sünnettir**.

Teneşir, göbeğe kadar yüksek ve az eğik olmalıdır. **Su**, pek sıcak olmamalı, **tuzlu** olmalıdır. Serin ve tuzlu su, çürümeyi geciktirir.

Ölü, çocuk da olsa, önce **abdest** aldırılır; fakat ağzına, burnuna su verilmeyip, bezle temizlenir. Önce **yüzü** yıkanır. Sonra, kolları yıkanır, başı, kulakları ve ensesi mesh edilir ve ayakları yıkanır.

Kâfurlu suyla, bu yoksa yalnız su dökerek, başı ve sakalı, sabunla yıkanır.

Sonra sol yanına çevrilip, **sağ** yanına su dökülür. Su, teneşir tahtasına değen yerlerine kadar akıtılmalı,

Sonra, sağ yanına yatırılıp, **sol** tarafına, omuzdan ayağa kadar su dökülür.

Sonra oturtulup, **karnı hafifçe bastırılır**. Bir şey çıkarsa yıkanır, yani su döküp giderilir.

Sonra sol yanına yatırıp, **sağ** yanı tekrar yıkanır, yani omuzdan ayağa kadar su dökülür.

Böylece sünnete uygun, yani üç kere yıkanmış olur.

İki yanı yıkanırken de, üç defa su dökülür.

Hasta, cünüp olarak vefat etmiş olsa da, bir defa yıkanır.

Yıkandıktan sonra, **abdesti bozan şeyler çıkarsa, tekrar yıkanmaz ve abdest aldırılmaz.**

Yalnız çıkan şeyler, su dökerek giderilir.

Ölüyü yıkarken, niyet etmek **sünnettir**. Niyetsiz temiz olursa da, **farz sakıt olmaz.**

Yıkama yerine, yıkayıcılardan başkası girmez. **Velisi girebilir.**

Zaruret yoksa kokmaması için morga koymak yerine çabuk gömmeli, yolcu gelecek diye bekletmemelidir.

Canlıya eziyet veren şey, ölüye de verir.

Bunun için, çok soğuk ve çok sıcak suyla yıkanmaz. **Zemzemle yıkamak caiz değildir.** Saçları dökülürse, kefeni içine konur; çünkü insanın her parçası muhteremdir, gömülür.

Yıkandıktan sonra, teneşir üzerinde bezle kurulanır. Ölünün saçlarını taramak, saç, sakal, bıyık ve tırnaklarını kesmek, **Hanefi'de caiz değildir.**

Su kaçmaması için, ağzına, burnuna ve kulaklarına pamuk koymak caizdir. **(Halebî)**

Su bulunmadığı zaman, teyemmüm yaptırılıp, namazı kılınır. Sonra su bulunursa, yıkanır; fakat namazı tekrar kılınmaz.

Ölü yıkayacak kimsenin, önce gusletmesi **müstehab**dır.

Cünübün ve özürlü kadının yıkaması **mekruh**tur. Cenaze yıkanmış su, müstamel su olur. Necis olur. Bunun için, yıkayanların üstüne sıçramaması, peştamal sarınmaları gerekir. [Başka bir kavle göre ise, cenazenin üstünde necaset yoksa necis olmaz.]

Cenaze yıkayacak kimse

Soru: Hayzlı kadın cenaze yıkayabilir mi?

CEVAP

Ölü yıkayacak kimsenin, önce gusül abdesti alması müstehabdır. Cünübün ve özürlü kadının yıkaması mekruhtur.

Kadın, kocasının cenazesini yıkayabilir mi

Soru: Eşlerden biri ölünce diğeri bunun cenazesini yıkayabilir mi?

CEVAP

Kadın, ölen kocasını yıkar. Çünkü kocanın ölümünden sonra, nikah, ölüm iddeti bitinceye kadar [**dört ay, on gün**] devam eder.

Hanefi mezhebinde kadın ölünce, kocası bunu **yıkayamaz**. Çünkü ölünce nikah bozulur.

Fakat diğ**er üç mezhep**te yıkaması **caiz**dir. (**Redd-ül-muhtar**)

Soru: İhtiyaç halinde, kadının cenazesini, erkek yıkayabilir mi?

CEVAP

Hayır, yıkayamaz. Yıkayacak kadın bulunamazsa, cenaze baştan ayağa örtülü olarak, akrabası, eline bez sararak, elini örtü altına sokup, teyemmüm yaptırır; çünkü ölünün avreti, dirinin avreti gibidir. Bakması haram olan yere, dokunmak da, haramdır. Bir çocuğa da, öğretilip, yıkatılabilir.

Kadın cenazeyi yıkayacak kadın yoksa

Soru: Kadın cenazeyi yıkayacak kadın yoksa ne yapılır?

CEVAP

Kadın cenazeyi yıkayacak kadın yoksa, erkek, eline bez sarıp, kollarına bakmadan, örtü altından teyemmüm yaptırır.

Teyemmüm yapan erkek, **mahrem akrabasıysa, mesela oğlu annesine veya teyzesine** teyemmüm ettiriyorsa, eline bez sarmak gerekmez, çünkü mahrem olan akrabanın kollarına ve yüzüne bakmak ve dokunmak caizdir. Teyemmüm de zaten yüze ve kollara yapılır.

Sene-i devriye [yıl dönümü]

Soru: Ölümünün sene-i devriye denilen yıl dönümünde veya kırkında yahut elli ikisinde mevlid okutmak maksadıyla, o günü hesap etmek için, öldüğü günden itibaren mi, yoksa toprağa verildiği günden itibaren mi saymak gerekiyor? Babam akşama doğru vefat etti, ertesi güne kaldı. Akrabalar gelecek diye bekletilirken, gece oldu ve ertesi gün kaldırdılar, yani iki gün sonra defnedildi. Hesabı buna göre iki gün sonra mı yapacağız?

CEVAP

Hadis-i şerifte, (Kabirdeki ölü, denize düşüp, imdat diye bağırarak kişiye benzer. Boğulurken kendisini kurtaracak birini beklediği gibi, ölü de bir dua gözler) buyuruldu. (Deylemi)

Ölen bir yakınımız, (Aman, acele bana hayır hasenat yapın, dua gönderin) diye bağırırken, ona, (Yok öyle acele etme, bekle, kırk günün veya elli iki günün yahut bir yılın dolsun, sana o zaman dua edeceğiz, hayır hasenat yapacağız, mevlid okutacağız) demek ne kadar yanlıştır.

Ziyarettime gelen bir imam anlattı: Cemaatinden biri, ona aynı soruyu sormuş. İmam da uzun uzun bunların bid'at olduğunu, hayır hasenat yapmak ve dua etmek için gün tayininin Hristiyanlıktan geldiğini anlatmış. Adama, anladın mı diye sormuş. O da, (İyi anladım, ama anlamadığım husus, bu kırkını ölünün öldüğü günden mi sayacağız, yoksa toprağa girdikten sonra mı sayacağız) demiş.

Ölü için yapılacak hayır ve hasenatı geciktirmemeli, belli günleri beklememeli, ilk fırsatta yapmaya çalışmalıdır.

Bir kimsenin öldüğünü duyunca

Soru: Bir kimsenin öldüğünü duyunca ne denir?

CEVAP

Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Bir müslümanın ölümünü duyunca, "**İnna lillâhi ve inna ileyhi râciûn**" dedikten sonra, "Ya Rabbi onu salihlere kat, rahmetine eriştir, çoluk çocuğuna iyilikler ihsan et, bizi de onu da mağfiret et" diye dua edin!) [İbni Asakir]

[**İnna lillâhi ve inna ileyhi râciûn**, Bekara suresinin 156. âyet-i kerimesidir. "Elbette biz, Allahü teâlânın kuluyuz, ölümden sonra dirilerek yine Ona döneceğiz" mealindedir.]

(Hiç bir ümmete verilmeyen bir şey benim ümmetime verildi. O da bir bela ve musibet karşısında istircadır.) [Taberani] [İstirca, bela zamanında veya acı bir haber duyunca "İnna lillah ve inna ileyhi raciun" demektir.]

(Birinize bir musibet veya bir bela geldi mi, isticra ettikten sonra "Ya Rabbi, senin yanında bu musibetin ecrini [sevabını] bekliyorum, bunun ecrini bana ver ve bunu daha hayırlı bir şeyle değiştir" diye dua etmelidir.) [Tirmizi]

(Bir musibet karşısında isticra edilirse, musibetin sonucu güzel olur.) [Taberani]

(Çocuğu ölen, Allah'a hamd edip, isticra ederse, Hak teâlâ meleklerle "Şu kuluma Cennette bir ev yapın, adını da hamd evi koyun" buyurur.) [Tirmizi]

Katlı mezar yapmak

Soru: Yer darlığı sebebiyle üst üste katlı mezar yapmak caiz mi?

CEVAP

Zaruret olursa caiz olur. Zaruretsiz caiz olmaz.

Soru: Vefat etti yerine, irtihal buyurdu demek caiz mi?

CEVAP

Evet. İrtihal = dünyadan ahirete göçmek demektir.

Soru: Ölen kadını kefenlerken, avret yerine bez koymak caiz mi?

CEVAP

Hayır.

Soru: Tebarekeyi okuyana kabir suali olmaz mı?

CEVAP

Evet.

Soru: Ölü sahibi, taziye için evde üç gün durması gerekir mi?

CEVAP

Durması caizdir. Ama durmaması iyidir. İbni Âbidin hazretleri, (Ölü sahibinin taziye için evinde oturması **mekruh**, kabristandan çıkarken taziye mekruh değildir) buyuruyor.

Soru: Ölüyü taziye gelenlere bir şeyler ikram etmek caiz mi?

CEVAP

Eve gelene bir şey ikram etmek âdettir, caizdir.

Soru: Taziye için uzaktan gelen misafire yemek yedirmek caiz mi?

CEVAP

Evet.

Soru: Ölü evine yemek getiriliyor. Ekşimemesi için taziyeye gelenlere vermek caiz mi?

CEVAP

Fakire vermek sevap. Ölünün ruhuna bağışlanır.

Soru: Belediye, ölüleri beton mezara gömdürüyor. Ne yapalım?

CEVAP

Zaruret olunca caiz olur.

Soru: 40 yıl önce ölenin kabrinde yüksek sesle Kur'an okunur mu?

CEVAP

Yüksek sesle mezarlıkta Kur'an okumak **mekruhtur**.

Soru: Taşlara okuyup mezar üstüne koymak caiz mi?

CEVAP

Evet.

Soru: Tahta çivili tabut, bazen açılıyor. Tahta çivi tutkalla yapıştırılırsa caiz olur mu?

CEVAP

Evet.

Soru: Kabirdeki kemikler çürümüşse, başkasını defnedeceğiz. Kemiklerin çürüme vakti var mı?

CEVAP

Yoktur.

Soru: Bahçeyi kazarken çıkan kemikleri ne yapmalı?

CEVAP

Kemikleri toplayıp bir çukura koymalı. Kemiksiz yerler ekilir.

Soru: Babamı Bulgaristan'da gayrimüslim mezarlığına gömmüşler. Rüyamda babamı gördüm. Kendisinin kurtarılmasını istedi. Babamın mezarını müslüman mezarlığına nakletmem caiz midir?

CEVAP

Zulmetten kurtulması için nakletmek çok iyi olur.

Soru: Akşam vakti mezarlıktan geçerken kabir ehli üzerine Fatiha okunur mu?

CEVAP

Evet her zaman okunur, mahzuru yoktur.

Soru: Defnederken, kerpiç yerine beton, mermer koymak caiz mi?

CEVAP

Vücuda dokunmadığı için caizdir. Kabrin içi sayılmaz.

Soru: Aniden ölmek kötü müdür? Kelime-i şehadet getiremeden ölen, kâfir olarak mı ölmüş olur?

CEVAP

Müminler için ani ölüm, nimet, facirler, kâfirler için ise azaptır. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(**Ölüm**, mümin için hediyedir.) [Taberani]

Facirler, aniden ölmeyip de hastalık çekerek ölürlerse, günahlarına tevbe etmek imkanı vardır. Kâfirlerin de imana gelme ihtimali mevcuttur. Onun için kâfirlere ve facirlere ani ölüm iyi değildir. Fakat salihler, her zaman tevbe ettikleri için **ansızın ölüm onlar için bir nimet** olur.

Kalb krizi, trafik kazası, bir bombanın patlaması gibi sebeplerle kelime-i şehadet getiremeden ölen, uyurken ölen müslüman, imansız ölmüş olmaz. Aniden ölüp de son sözünün kelime-i şehadet olmaması ona zarar vermez.

Soru: Ölü için ağlamak uygun mudur?

CEVAP

Ölü için sessiz ağlamak caizdir. (Şerh-us-sudûr) ve (Berekât)da, (**Müminin ölümüne gökler ağlar**) yazılıdır. Ölü için yüksek sesle ağlamak, matem tutmak, siyah elbise giymek, siyah perdeler ve rozetler, işaretler asmak, matem işaretleri, resmini taşımak caiz değildir.

(Hazânet-ür-rivâyât) kitabında, (Cenazeye ve cenaze çıkan yere siyah örtmek ve siyah giyinmek caiz değildir) diyor. Bütün hadis kitapları, **Peygamber efendimizin** ölü için yüksek sesle ağlamanın ölüye sıkıntı vereceğini buyurduğunu bildirmektedir.

Bu hadis-i şeriflerden bazıları şöyledir:

(Şu dört şey cahiliyet mirasıdır: Soyu ile övünmek, bir kimsenin soyuna sövmek, yağmuru yıldızlardan aramak, ölüleri methederek ağlamak.) [Buhari]

(Ölü, yakınlarının kendisine bağırarak ağlamasından azap [sıkıntı] duyar.) [Buhari]

(Ölülerinize feryat ederek ağlamayın, çünkü ölü, bundan azap duyar.) [Şirazi]

(Yüksek sesle ağlayarak "Kolum kanadım kırıldı, yardımcım gitti" gibi sözler söylemek ölüyü sıkıntıya sokar.) [İbni Mace]

(Üzülünce, yüzünü yolan, elbisesini yırtan ve bağırip çağırın bizden değildir.)

[Buhari]

Bir kabre iki ölü

Soru: Biri öldükten beş yıl sonra aynı mezara başka bir ölünün konması caiz midir?

CEVAP

Bir ölü çürüyüp, kemikleri toprak olmadan, bu mezara başkası gömülemez. Başka mezar kazılmazsa, kemikler toplanıp, mezar içinde, toprakla örtülerek, başkası, toprağın öte yanına gömülebilir. Ölü çürüyüp, toprak olunca, bu mezara başkası defnolunabilir.

Ölünün ne kadar sene sonra çürüyeceği toprağın durumuna bağlıdır. Bazı topraklarda tez, bazı topraklarda çok geç çürür. Beş yıla kayıtlamak yanlış olur.

Ölüm hâli

Soru: Ölmek üzere olan hasta, nasıl yatırılır?

CEVAP

Ölmek üzere olan bir hasta, sağ yanı üzere yatırılıp, yüzü kibleye çevrilir. Böyle yatırmak sünnettir. Baş altına bir şey koyarak, ayakları kibleye doğru, sırtüstü yatırmak da caizdir. Böylece yüzü kibleye karşı olur. Bunlar güç olursa, kolayına gelecek şekilde yatırmak da caiz olur. Cenaze, sırt üstü **veya** kolay olan şekilde yatırılır. Kibleye karşı yatırmak sünnettir.

Kabrin derinliği

Soru: Kadınların kabrini, erkeklerin kabrinden, daha derin kazmak gerekir mi?

CEVAP

Hayır. Genelde, kadın için olsun, erkek için olsun, kabri derin kazmak iyidir. Derinliğinin, insanın göğsüne kadar, hatta insan boyu kadar olması iyidir. (Cami-ul-fetava)

Kadın cenazesinin defni

Soru: Mahremi olmayan bir kadın ölünce, cenazesini kocası kabre koyabilir mi? Yoksa kadınlar mı koymalı?

CEVAP

Kadınlar koyamaz. Diğer üç mezhepten birini taklit ederek, kocası, ölen karısını kabre koyabilir. Çünkü kadını, kocasının yıkaması da, diğer üç mezhepte caizdir. Hazret-i Ali, hanımı Hazret-i Fatıma'yı, kendisi kabre koymuştu.

Cenaze duası

Soru: Cenazede hangi dua okunur?

CEVAP

Cenaze için aşağıdaki dua okunur. Bunu bilmeyen, Rabbena âtina veya Rabbenağfiri âyetlerini, dua olarak okuyabilir. Yahut dua niyetiyle, besmelesiz Fatihâ-i şerife okumak da olur. Başka dua okumak da caizdir. Sadece, Allahümmağfir-lehdense de olur.

Cenaze kadın ise, parantez içindekiler yani kırmızılar okunur.

Duanın İslam harfleriyle yazılmış orijinali için tıklayınız.

Allahümmağfir li-hayyinâ ve meyyitinâ ve şâhidinâ ve gâibinâ ve zekerinâ ve ünsânâ ve sagîrina ve kebîrinâ. Allahümme men ahyeytehü (ahyeytehâ) minnâ fe ahyihî (ahyihâ) al-el-islâmi ve men teveffeytehü (teveffeytehâ) minnâ fe teveffehü (teveffeh) al-el-îmâni ve hussa hâzel-meyyiti (hâzihil-meyyitete) bir-revhi ver-râhati vel-mağfireti ver-rıdvâni. Allahümme in kâne (kânet) muhsinen (muhsineten) fezid fi ihsanihî (ihsânihâ) ve in kâne (kânet) müsîen (müsîeten) fe tecâvez anhü (anhâ) ve lekkihi'l (lekkihâ'l) emne vel-büşrâ vel-kerâmete vez-zülfâ. Allahümme'âl kabrehü (kabrehâ), ravdaten min riyadil cinâni ve lâ tec'al kabrehü (kabrehâ) hufraten min huferin-nîrâni. Rabbiğfirlî ve li-vâlideyye ve lil-mü'minîne vel-mü'minâti ve li cemi'l müslimîne vel-müslimâti el-ahyâ-i min hüm vel emvâti bi-rahmetike yâ erhamer-râhimîn.

Tercümesi:

Allah'ım! Dirilerimizi, ölülerimizi, hazır olanlarımızı, burada olmayanlarımızı, erkeklerimizi, kadınlarımızı, küçüklerimizi ve büyüklerimizi af ve mağfiret eyle! Ya Rabbi, içimizdeki kimseleri İslâm üzere yaşat, ölenleri iman üzere öldür. Bilhassa bu ölüyü, kolaylığa, rahata erdir! Onu mağfiret et ve ondan razı ol! Allah'ım! Eğer bu ölü, iyilerdence, iyiliğini artır. Kötülerdence, onu affet! Ona emniyet, müjde, ihsan ve yakınlık nasip et! Allah'ım! Onun kabrini Cennet bahçelerinden bir bahçe eyle! Onun kabrini Cehennem çukurlarından bir çukur yapma! Ya Rabbi! Beni, ana babamı, ölü diri bütün müminleri ve müslümanları affet, bi-rahmetike yâ erhamer-râhimîn.

Cenazede selam verirken

Soru: Cenaze namazında, dördüncü tekbirden sonra bir şey okumadan mı selam verilir? Selam verirken kimlere niyet edilir?

CEVAP

Dördüncü tekbirden sonra, dua okumadan, ölüye ve cemaate niyet ederek iki tarafa selam verilir. (Redd-ül-muhtar, Halebî-yi sagir)

Cenazede tekbir alırken

Soru: Cenaze namazında her tekbirde elleri kaldırmak gerekir mi?

CEVAP

Hayır, sadece ilk tekbirde eller kaldırılır. Diğer üç mezhepte ise, her tekbirde eller kaldırılır. Belh âlimleri de eller her tekbirde kaldırılır demişlerdir. (Halebî)

Başınız sağ olsun

Soru: Taziye için ölü sahiplerine, (Başınız sağ olsun) demenin, kaza ve kadere aykırı olduğu söyleniyor. Neresi aykırıdır?

CEVAP

Şimdi, eski âlimlerin bildirdiği her şeyi kötülemek moda hâline geldi. Bu da kıyamet alametlerindedir. (Başınız sağ olsun) demek, (Ölüyle ölünmez, Allahü teâlâ size ve yakınlarınıza sabır versin) demektir. Sabır tavsiye etmek sünnettir.

Cenaze namazından sonra

Soru: Cenaze namazından sonra nutuk söyler gibi konuşmak veya ölünün yaptığı iyi işleri anlatmak caiz midir?

CEVAP

Caiz değildir, bid'attir. Ölüyü kendinde bulunmayan şeylerle övmek caiz değildir. Kendinde bulunan sıfatlar ile övmek de faydasızdır. İmam-ı Rabbânî hazretleri vefat edince, bid'at işlenmesin diye, cenaze namazından sonra hemen kabre koymuşlar ve kabre koyduktan sonra dua okunmuştur.

Beton kabir

Soru: Altı toprak dört tarafı betondan yapılmış hazır kabir satıyorlar. İçine lahd kazıp meyyiti defnetmek caiz mi?

CEVAP

Evet, caizdir.

Hastaya telkin

Soru: Ölüm hâli yaklaşan hastaya, kelime-i tevhid nasıl telkin edilir?

CEVAP

Hastanın durumuna göre La ilahe illallah denebilir, ancak Muhammedün **Resulullah** da demek iyi olur.

Mezar yeri almak

Soru: Ölmeden önce, mezar yeri satın almak caiz mi?

CEVAP

Evet, caizdir. Ama o parayı dine hizmette kullanmak daha iyidir. Çünkü hiç kimseyi açıkta bırakmazlar, bir yer bulup defnederler.

İki defa cenaze namazı kılınır mı?

Soru: Bir ölü için, iki defa cenaze namazı kılınır mı?

CEVAP

Cenaze namazı bir kere kılınır. Birden fazla kılınması mekruh olur. (Mevkufat)

Cenaze namazında niyet

Soru: Kitaplarda, (Cenaze namazının farzı ikidir: Biri dört tekbir, diğeri de ayakta kılmaktır) deniyor. O zaman abdestsiz ve niyetsiz cenaze namazı kılınır mı?

CEVAP

Dört tekbirle ayakta kılmak cenaze namazının içindeki farzlardır. Abdest almak ve niyet, namazın dışındaki farzlardandır.

Cenaze namazına geciken

Soru: Cenaze namazına geç kalan ne yapar?

CEVAP

1- Cenaze namazında, imam birinci tekbiri aldıktan sonra gelen, imam ikinci tekbiri alana kadar bekler ve onunla birlikte tekbir alır. İmam cenaze namazını bitirince de, yetişememiş bulunduğu tekbiri, cenaze kaldırılmadan önce alır.

2- İmam, iki veya üç tekbir aldıktan sonra yetişmiş olan da böyle yapar. Yani hemen yetişemediği tekbirleri peş peşe söyler.

3- Cenaze namazına, imam dördüncü tekbiri alırken yetişen kimse, eğer imam selam vermemişse, bu tekbirle, cenaze namazına girer. Sonra, cenaze kaldırılmadan önce, arka arkaya üç defa tekbir alır, dua okumaz. (Hindiyye)

Cenaze akşama kalırsa

Soru: Cenaze akşama kalmışsa, cenaze namazı akşamdan önce mi sonra mı kılınır?

CEVAP

Cenaze akşam vakti hazırlanmışsa, önce akşam namazının farzı, sonra cenaze namazı kılınır. Yani cenaze namazı, akşam namazının sünnetinden önce kılınır. (Hindiyye)

Tanıdığın cenazesinde

Soru: Tanıdık biri, mesela bakkal Ali amca ölse, cenaze namazına niyet ederken ismini söylemekte mahzur var mıdır?

CEVAP

Mahzur yoksa da, ismini söylememek daha uygundur. (Hindiyye)

Cenazenin gece defni

Soru: Cenazeyi geciktirmemek için gece namazını kılıp gece defnetmek caiz midir?

CEVAP

Dört mezhepte de caizdir. (Mizan-ül kübra)

Ölüleri yıkamak

Soru: Ölüleri yıkamak, önceki dinlerde de var mıydı?

CEVAP

Evet, ölüleri yıkamak her dinde vardı. Bir hadis-i şerif meali şöyledir:

(Âdem aleyhisselam vefat edince melekler Cennetten hanut ve kefen getirip su ve sedir yaprağıyla yıkadılar. Üçüncüsünde kâfur koydular. Üç parça kefenle kefenleyip namazını kıldılar. Lahd yapıp defnettiler. Sonra çocuklarına dönüp, "Ey Âdemoğulları, ölülerinize işte böyle yapın" dediler.) [Fetava-i Fıkhiyye]

Baba katili

Soru: Annesini veya babasını öldürenin cenaze namazı kılınır mı?

CEVAP

Ana babayı öldürmek küfür değildir, ancak ona ceza olarak, cenaze namazı kılınmaz. (Dürer)

Eskiden ana baba katili mahkeme kararıyla öldürülünce bu katilin cenaze namazı kılınmazdı. Günümüzde ise, cenaze namazı kılınır.

Mezara beton levha

Soru: Cenaze kabre konduktan sonra, kerpiç yerine dört parmak kalınlığında beton levhalar konuyor. Çimento fırınladığı için mekruh olur mu?

CEVAP

Mekruh olmaz, çünkü vücuda temas etmiyor ve kabrin içi sayılmıyor.

Cenaze yıkarken

Soru: Cenazeyi yıkarken, görülen iyi kötü hâlleri başkalarına söylemek uygun mudur?

CEVAP

Ölünün yüzünün nurlanması, güzel bir koku hâsil olması ve benzerleri gibi, gördüğü güzel şeyleri, başkalarına söylemek müstehabdır, yani iyi olur. Fakat yüzünün kararması, kötü koku hâsil olması, şeklinin ve organlarının bozulması gibi kötü hâlleri söylemek caiz olmaz. (Cevheret-ün-neyyire, Fetava-i Hindiyye)

Cenazeyi tıraş etmek

Soru: Dedem yatalak hasta olduğu için, bıyıkları ağzına girecek kadar uzamıştı. Koltuk altı ve kasık kılları tıraş edilemeden öldü. Öylece gömdük. Tıraş etmek lazım mıydı?

CEVAP

Hayır. Ölünün saçı, sakalı taranmaz, tırnakları kesilmez, etek ve koltuk tıraşı yapılmaz. Bıyığı kısaltılmaz. O hâliyle gömülür. (Hindiyye)

Ölüye kına yakmak

Soru: Ölünün eline, sağına kına yakmak caiz midir?

CEVAP

Erkeklerle mekruh, kadınlara caizdir.

Bebek kabri

Soru: Beş aylık çocuğun kabri de, büyük insan kabri gibi derin mi olmalıdır?

CEVAP

Evet, büyük insan kabri gibi derin olması iyidir.

Cenazeyi defnederken

Soru: Defnetmek için gittiğimiz cenazede, cemaatin bir kısmı, (Ana babamızın kabirlerini de ziyaret edip bir Fâtiha okuyalım) dedi. İmam, (Caiz olmaz, okuduğunuz Fâtiha da kabul olmaz. Siz bu cenaze için geldiniz, başka kabri ziyaret edemezsiniz) dedi. Böyle bir şey var mı?

CEVAP

Öyle bir şey yoktur. Mezarlığa gidilince, başka kabirler de ziyaret edilebilir, Fâtiha ve Kur'an okunabilir.

Kadın cenazesi

Soru: Ölen kadını yıkayacak bir hanım yoksa, erkek akrabası yıkayabilir mi?

CEVAP

Kadın bulunmadığı zaman, kadını erkek yıkayamaz. Cenaze baştan ayağa örtülü olarak akrabası, eline bez sararak, elini örtü altına sokup, teyemmüm yaptırır. Akrabası yoksa başkası da böyle teyemmüm ettirebilir. Çünkü ölünün avreti, dirinin avreti gibidir. Bakması haram olan yere dokunmak da haramdır. Eğer varsa bir çocuğa öğretilip yıkatılır.

Bir hadis-i şerif meali şöyledir:

(Erkekler arasında ölen bir kadının yanında başka hiç kadın yoksa, su yokmuş gibi teyemmümle defnedilir.) [Beyhekî]

Yeşil ağacın faydası

Soru: Kabrin üstüne çiçek dikmenin faydası olur mu?

CEVAP

Elbette, olur. **Resulullah** efendimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", iki kabrin yanına geldi. Her iki kabirdeki ölünün, azapta olduğunu anladı. Bir hurma dalını ikiye ayırıp, yarısını bir kabrin, diğer yarısını da öteki kabrin üzerine dikti. (Bunlar yeşil kaldıkça, azapları hafifler) buyurdu. (Buhârî, Müslim)

Allahü teâlâ, yeşil otların bereketiyle kabirdeki azabı hafifletmektedir. İslam mezarlıklarına servi ağaçları dikilmesi bundan ileri gelmektedir. (Kıyamet ve Âhret)

Abdest bozmak

Soru: Mezarlıkta abdest bozmak caiz midir?

CEVAP

Tahrimen mekruhtur. Mezarlıkta abdest bozmanın mekruh olması ölülere eziyet verdiği içindir. Dirilere eziyet veren şey, ölülere de eziyet verir. (Redd-ül Muhtar)

Kabir yazısı

Soru: Aile kabristanı yaptırdık. Bunun duvarına Türkçe harflerle (Falancaların aile kabristanı) diye yazmak caiz midir?

CEVAP

Caiz olmaz. İslam harfleriyle yazmalıdır.

Kabrin üstüne oturmak

Soru:Eski veya yeni bir kabrin üstüne oturmak veya ihtiyaç hâlinde idrar yapmak günah mıdır?

CEVAP

Kabrin üzerine oturmak, bevletmek mekruhtur. (Hindiyye)

Kabirde Kur'an okumak

Soru: Kabirde Kur'an sessiz mi okunur?

CEVAP

Evet, sessiz okunur. Fetava-yı Hindiyye kitabında diyor ki: Kabristanda, Kur'an-ı kerimi açıktan okumak mekruhtur. Fakat Mülk sûresi yüksek sesle okunabilir. Meyyitin Kur'an-ı kerim sesini duyarak rahatlamasını niyet eden kimse, her sûreyi yüksek sesle okur. Böyle niyet etmeyen kimse, yavaş okur.

Kabirde dua okumak

Soru: Kabir ziyaretinde, hangi sûreler okunur?

CEVAP

Kabir ziyaretinde 11 İhlâs, bir Fâtiha okunup sevabı ölümlere bağışlanırsa, ölümlerin ve okuyanın günahları affolur. Başka sûreler de okunur. Mesela, Mülk sûresini okumak da çok iyidir. İmam-ı Ahmed bin Hanbel hazretleri, (Kabristana girince, Fâtiha, Felak, Nas ve İhlâs sûrelerini okuyup, sevabı ölümlere gönderilirse, hepsine vâsıl olur) buyurdu.

Ölü kabre konurken

Soru: Ölü, kabre konurken hangi duayı okumalıdır?

CEVAP

Ölü kabre konurken, (Bismillahi ve billahi ve alâ milleti Resûlillâh) duası okunursa, Allahü teâlâ o kabirdekinin kırk yıllık azabını kaldırır. (Şir'a)

Mozole ve türbe

Soru: Mozole türbe anlamına mı geliyor? (Mozoleye çelenk kondu) deniyor. Türbeye çelenk konur mu?

CEVAP

Mozole, [mausolée] Fransızca kökenli, yabancı bir kelimedir. Anıt mezar anlamına gelir. Bunu daha çok gayrimüslimler kullanıyor. Krallarının mezarına çelenk koyuyorlar. Türbe ise, evliya mezarı demektir. Evliya mezarına zaten çelenk konmaz, konya da faydası olmaz. Evliya mezarında dua edilir. Napolyon'un mezarına türbe denmez, mozole denir. Hazret-i Mevlana'nın mezarına da, mozole denmez, türbe denir. Bunlar, zulmet ile nur, Cehennem çukuru ile Cennet bahçesi gibi farklı şeylerdir.

Kimliği bilinmeyen ölü

Soru: Müslüman veya kâfir olduğu bilinmeyen bir ölü bulunsa, namazını kılmak gerekir mi?

CEVAP

İslam alameti varsa, yıkanır ve namazı kılınır. İslam alameti, sünnet olmak, sakal boyamak ve kasık tıraş etmektir. Bugün, bunların üçü de İslam alameti olmaktan çıkmıştır. İslam alameti yoksa, İslam memleketinde ise, Müslüman kabul edilerek namazı kılınır.

Ölüm hastasının yanında

Soru: Ölüm hastasının yanında veya öldükten sonra, cünübün veya hayızlının bulunmasında mahzur var mıdır?

CEVAP

Seyyid Abdülhakîm efendi hazretleri buyuruyor ki: Ölüm alametleri görülen hastanın yanında, çocuk, cünüp, özürkü kadın bulundurulmamalıdır.

Hasta ölünce, yanında cünübün ve hayızlı kadının bulunmasında bir mahzur olmadığı Halebîde beyan edilmişse de, bunların ölünün yanından çıkarılmasının evlâ olduğu Dürr-ül Muhtar'da bildirilmektedir. (Mecmua-i Zühdiyye)

Demek ki ölünün ve ölüm hastasının yanında, özürkü kadın bulundurmamak iyi olur.

Cenazede kullanılan su

Soru: Cenaze yıkamada kullanılan su müstamel değil midir?

CEVAP

Evet, müstameldir. Cenaze necistir. Cenaze necis olmasa su kuyusuna düşerek ölen insanın oradaki suyu kirletmemesi gerekirdi. Bunun gibi cenaze yıkarken sıçrayan müstamel su üzerinde iken namaz kılan kimsenin namazının sahih olması icap ederdi. Hâlbuki içinde insan ölen kuyunun suyu pis olduğu gibi, üzerine müstamel su yani cenaze yıkamada kullanılmış olan su bulaşmış kimsenin namazı da sahih değildir.

Ölü yıkanan suyun müstamel olduğu, necis olduğu, temiz olmadığı fıkıh kitaplarında yazılıdır. Mesela Fetâvâ-i Hindiyye'de deniyor ki:

(Cenazenin başının yıkandığı su, müstamel olur. Serahsî'nin Muhît kitabında da böyle olduğu bildiriliyor.)

Kurbet yani sevab niyetiyle veya hadesi [abdestsizliği] gidermek yahut bir farzı eda için kullanılan müstamel su ile abdest ve gusül caiz değildir. Velew ki cenaze yıkamakta kullanılsın. (İbni Âbidin)

Kuyuya Müslüman cenazesi düşse, gasilden sonra ise, suya zarar gelmez. Gasilden önce ise, su müstamel olmuş olur. (Nimet-i İslâm)

Cenaze yıkanmış suyun temiz olmadığı kitabında da yazılıdır.

Cenaze namazı ve defin

Soru: Cenaze namazı kılmak farz mıdır?

CEVAP

Farzı kifayedir. Birkaç kişi namazı kılsa diğerlerinden bu farz sakıt olur [düşer]. Yani bir müminin vefat ettiğini haber alan erkeklere, erkek yoksa, kadınlara cenaze namazı kılmak, gasl, techiz ve defn farzı kifayedir.

Soru: Cenaze için namaz olur mu?

CEVAP

Cenaze namazı, Allah için namaz ve ölen kimse için duadır.

Soru: Cenaze namazının kabul olması için şartlar nelerdir?

CEVAP

Altı şart vardır:

1- Meyyit [ölü] Müslüman olmalıdır.

2- Yıkanmış olmalıdır. Yıkanmadan gömülen, üzerine toprak atılmamış ise, çıkarılıp yıkanır, sonra namazı kılınır. Cenazenin ve imamın bulunduğu yer temiz olmalıdır. Cemaatinki şart değildir. Çünkü, yalnız imamın kılması ile farz yapılmış olur.

3- Cenazenin **veya** bedeninin yarısı ile başının **veya** başsız yarıdan fazla bedenini, imamın önünde bulunması lazımdır.

4- Cenaze, yerde **veya** yere yakın, ellerle tutulmuş **veya** taşa konmuş olmalıdır. Başka bir yerde bulunan **veya** hayvan üstünde **veya** el ile yüksekte tutulan cenazenin namazı kabul olmaz. Cenazenin başı, imamın sağına, ayağı soluna gelecektir. Tersine koymak günahdır.

5- Cenaze, imamın önünde hazır olmalıdır.

6- Cenazenin ve imamın avreti örtülü olmalıdır.

Cenaze namazının farzı ikidir:

1- Dört kere tekbir getirmektir.

2- Ayakta kılmaktır. Özürsüz, oturarak **veya** hayvan üstünde kılmak caiz değildir. Yağmurdan, çamurdan dolayı hayvandan inemezse caiz olur.

Soru: Cenaze namazı için niyet farz mı?

CEVAP

Evet.

Soru: Cenaze namazının sünneti kaçtır?

CEVAP

Cenaze namazının sünneti üçtür:

- 1- Sübhaneke okumak.
- 2- Salevat okumaktır. Çünkü, duadan önce salevat okumak, duanın sünnetidir.
- 3- Kendine, ölüye ve bütün Müslümanlara af ve mağfiret için dua okumak.

Cenaze namazı nasıl kılınır?

Soru: Cenaze namazı nasıl kılınır?

CEVAP

Maddeler hâlinde bildirelim:

- 1- Önce, (Allah için namaza, meyyit [ölü] için duaya) diye niyet edilir.
- 2- İlk tekbir alınır, yani Allahü ekber denir, iki el bağlanır, Sübhaneke okunur. Sübhaneke okurken (Ve celle senâüke) de ilave edilir. Fatiha okunmaz.
- 3- İkinci tekbirden sonra, teşehhüdde okunan Salli Bârikler okunur.
- 4- Üçüncü tekbirden sonra, cenaze duası okunur. Cenaze duasını bilmeyen, Rabbenâ âtina duasını okur veya yalnız (Allahümmağfirleh) der yahut dua niyetiyle besmelesiz Fatiha okur.
- 5- Dördüncü tekbirden sonra, hemen sağa ve sonra sola selam verilir. Selam verirken, cenazeye ve cemaate niyet edilir. Sağa selam verirken sağ el indirilir, sola selam verirken sol el indirilir. Yahut okuma bitince iki el birden indirilse de olur.
- 6- Namaza geç yetişen, imam herhangi bir tekbiri getirirken, beraber tekbir getirip namaza başlar. Bu tekbire iftitah tekbiri olarak niyet eder. İmam selam verdikten sonra, kaçırdığı tekbirleri birbiri arkasından söyleyip, bir şey okumadan selam verir. Dördüncü tekbire de yetişemeyen, namazı kaçırmış olur.
- 7- Cenaze namazının dört tekbirinden her biri, bir rekât gibidir. Dört tekbirin yalnız birincisinde eller kulaklara kaldırılır. İndirilince, göbek altına bağlanır. Sonraki üç tekbirde eller kaldırılmaz.

Soru: Cenazede de ön safta namaz kılmak daha sevap mıdır?

CEVAP

Hayır, cenazede son safta kılmak daha sevaptır.

Soru: Cenaze olduğu zaman, Âyet-el kürsiyi ve tesbihleri okumayarak sünnet terk etmek uygun mudur?

CEVAP

Cenaze sebebiyle sünneti terk etmek uygun değildir. Cenaze namazını acele kılmak müstehaptır. Müstehap işlemek için sünnet terk edilmez. Cemaatin çok olması için, cenazeyi saatlerce bekletip, sonra acele ederek Âyet-el kürsiyi ve tesbihleri terk etmek, özürsüz bir sünneti terk etmek, ortadan kaldırmak ve hele önem vermemek çok yanlıştır.

Soru: Akıl baliğ olmamış çocuk, cenazeyi yıkayabilir mi ve cenazenin namazını kıldırabilir mi?

CEVAP

Çocuğun cenaze yıkaması caiz ise de, namazını kıldırması caiz değildir.

Soru: Cenazeyi yıkarken kibleye karşı yan yatırarak mı yıkamak gerekir?

CEVAP

Cenaze, göbek ile diz arası örtülü olarak, sırt üstü veya kolay olan şekilde yatırılır. Kibleye karşı yatırmak sünnettir.

Soru: Sabah ölmüş bir kişinin cenaze namazını, cemaat çok olsun diye öğle namazından sonraya bırakmak uygun mudur?

CEVAP

Cemaat çok olsun diye, cenaze namazını vakit namazlarından sonraya bırakmak mekruhtur.

Cenazeye kalkmak

Soru: Cenazeyi görenin saygı duruşuna kalkması caiz midir?

CEVAP

Caiz değildir. Musallada cenaze namazı için bekleyenler, cenaze yere konmadan önce ayağa kalkmazlar. Surret-ül-fetava kitabında, (Musallada oturanlar, cenaze gelince ayağa kalkmamalıdır) denmektedir.

Merak-ıl-felah ve Dürr-ül-Muhtar'da, cenazeyi görenin, saygı duruşu olarak ayağa kalkmasının caiz olmadığı yazılıdır.

Resulullah efendimizin cenaze görünce kalktığı, geçtikten sonra oturduğu ve (Siz de böyle yapın!) diye emrettiği bildirildiyse de, bu emir nesh edildi, yani bir zaman sonra bu emrini değiştirdi. (Halebî,)

Soru: Cenazeye toprak atanların, elindeki küreği başkasına vermeyip yere atması doğru mudur?

CEVAP

Yanlıştır. Başkasına verince, melekler, şaşırıp yanlışlıkla sevabı o kürekle son toprak atana yazar diyorlar. Bu çok yanlıştır. Hâşâ, melekler şaşırmaz, yanlış iş

yapmaz. Hiç kimsenin sevabını başkasına yazmaz. Küreği yere atmayı başkasına vermek daha uygundur.

Soru: Mezar başında ayakta durmak uygun mudur?

CEVAP

Cenazeyi kabir başına koyunca, iş yapmayanlar oturmalı [veya](#) çömelmeli, gayri müslimler gibi ayakta durmamalıdır.

Soru: Cenaze defnedilirken neler okumalıdır?

CEVAP

Cenaze defnedilirken, Kadir, Kâfirun, Nasr, İhlas, Felak, Nas ve Fatiha surelerini okumak, ölü için dua ve istigfar etmek müstehaptır. Bekara suresinin başını ve sonunu okumak da müstehaptır.

Soru: Kabirde yüksek sesle Kur'an okumak uygun mudur?

CEVAP

Yüksek sesle okumak mekruhtur. Maalesef bugün kabristanda Kur'an-ı kerimler sesli olarak okunmaktadır. Gerek ölü defnedilirken ve gerekse başka zaman, mezarlıkta Kur'an-ı kerimi, kendi duyacağımız kadar sessiz okumak gerekir.

Soru: Cenaze götürülürken yüksek sesle tekbir getirilebilir mi?

CEVAP

Cenaze götürülürken, yüksek sesle tekbir, tehlil, ilahiler okumak bid'at ve günahdır. ([Halebi](#), [Merakıl-felah](#), [Tahtavi haşiyesi](#), [Nimet-i İslam](#), [Şir'a şerhi](#))

Ölü için matem tutmak

Soru: Ölü için matem tutmak, siyah elbise giymek, siyah perde ve rozet, işaret asmak, matem işaretleri, resmini taşımak caiz midir?

CEVAP

Caiz değildir. ([Hazânet-ür-rivâyât](#))

Soru: Cenaze defnedildikten sonra, mezarlıkta bulunanların, cenaze sahiplerine taziyede bulunmaları bid'at midir?

CEVAP

Bid'at değildir.

Soru: Cenaze sahibine rast gelince taziye etmek, yani başsağlığı dilemek sabır tavsiye etmek müstehap mıdır?

CEVAP

Evet müstehaptır.

Soru: Taziye için neler söylemelidir?

CEVAP

Taziye için, (Allahü teâlâ güzel sabretmeni nasip etsin, rahmetlinin günahlarını affetsin) gibi bir şey söylenir.

Soru: Ölü için kaç güne kadar taziye etmek uygun olur?

CEVAP

Üç günden sonra taziye yapmak mekruhtur. Ancak uzakta olanlar ve yakın olup da, geç haber alanlar için mekruh olmaz.

Soru: Ölü için, çeşitli kimselerin sessiz olarak çeşitli cüzler okuyup, Kur'an-ı kerimi hatmetmeleri ve her birinin okuduğunun sevabını ölünün ruhuna göndermeleri veya birinin hepsi yerine hediye etmesi, yani hatim duasını yapması, okuyanların da âmin demeleri caiz midir?

CEVAP

Caiz ve çok faydalı olur.

Soru: **Peygamber efendimiz**, bir borçlunun cenaze namazını kılmak istememiş, bir başkası borcu üzerine alınca kılmıştır. Borçlu ölenin cenaze namazı kılınmaz mı?

CEVAP

Kılınır. **Peygamber efendimiz** kul borcu ile ölmemenin önemini göstermek için bildirdiğiniz harekette bulunmuştur.

Soru: Hangi Müslümanın cenaze namazı kılınmaz?

CEVAP

Şu dört kişinin cenaze namazı kılınmaz:

- 1- Bâğinin yani haksız olarak halifeye isyan edenler, dövüşürken öldürülürse,
- 2- Müslümanların yolunu kesen hırsızlar, dövüşürken öldürülürse,
- 3- Zulüm ile meşhur olan kabileler, dövüşürken ölürse,
- 4- Silah ile ev basan kimse, o zaman öldürülürse, cenaze namazı kılınmaz.

Soru: Kadınların cenaze namazı kılması caiz midir?

CEVAP

Caiz değildir, mekruhtur. Bu hususta Diyanet İşleri Başkanlığı yayınlarından Sahih-i **Buhari** muhtasarı, Tecrid-i sarîh tercümesi isimli kitabın üçüncü cilt, 361. sayfasında özetle deniyor ki:

Ümmü Atıyye radiyallahü anhanın rivayeti şöyle:

(Biz kadınlar, **Resulullah** tarafından cenazeyi takip etmekten nehyolunduk. Cenazeye ittibâ', bizim üzerimize farz kılınmadı.) Bu hadisi, **Buhari** hayz bahsinde zikretmiştir.

Taberani'nin rivayetine göre, Ümmü Atıyye anlatır:

Resulullah Medine'ye hicret ettiğinde Medine kadınlarını bir evde topladı. Sonra Hazret-i Ömer'i bize gönderdi. Hazret-i Ömer, "Ben **Resulullah**ın size gönderdiği bir elçisiyim. Kadınların cenazeye çıkmasını nehyetti" dedi.

İbni Münzir de, İbni Mesud'un, İbni Ömer'in, Hazret-i Âişe'nin, Ebu Ümame'nin, kadınların cenaze iştiraklerini kerih gördüklerini rivayet etmiştir.

İbrahim Nehai'nin, Hasan-ı Basri'nin, Mesruk'un, İbni Sirin'in, Evzâi'nin, Ahmed'in, İshâk'ın da kerâhetine hükmettiklerini bildirmiştir.

Süfyan-i Sevri de kadınların cenazeye iştirakini bid'at addetmiştir. İmam-ı a'zam Ebu Hanife de: "Kadınlara cenaze takibi uygun değildir" demiştir. İbni Abbas, Kasım, Salim, Zühri, Rebia, Ebü'z-Zinâd'dan cevazı rivayet edilmiştir. İmam-ı Malik bu hususta yaşlı kadınlara ruhsat vermiş, gençler için hoş görmemiştir. İmam-ı **Safii** de mekruhtur, fakat haram değildir, demiş. İmam-ı Malik'ten kerâheti hakkında da bir rivayet vardır.

Ebu Ya'lâ'nın bildirdiği hadis-i şerifte, Hazret-i Enes demiştir ki:

Resulullah ile bir cenazeye gitmiştik. **Resulullah** (orada) gördüğü kadınlara sordu:

- Cenazeyi omuzlar mısınız?
- Hayır, omuzlamayız.
- Ya ölüyü defneder misiniz?
- Hayır.
- Öyle ise hiçbir sevaba nail olmayarak evinize dönünüz, buyurdu.

Netice olarak kadınların cenaze nakline iştirakleri caiz görülmemiştir. Şu kadar ki, cenazeyi nakledecek erkek bulunmazsa, böyle istisnai vaziyet bir zarurettir. Bu surette caiz görülmüştür.

Demek ki, kadına cenaze namazı farz değildir. Hiçbir erkek yoksa, o zaman kadın cenaze namazını bizzat kendisinin kıldırması caiz oluyor. Böyle bir mecburiyet yoksa, cenaze namazına katılması, kerih görülmüştür.

Soru: Ölüler için sadaka, mevlid gibi hayrat belli günlerde mi yapılır?

CEVAP

1., 3., 7., 40., 52. veya 53. günü helva ve benzeri şeyler dağıtmak doğru değildir. 7. ve 40. gününde yapılan hatim ve sadaka gibi hediyeleri öldüğü gün hemen göndermeli, birinci günü yaparak imdadına bir an önce yetişmelidir. 7. veya 53. gecelerine bırakmak, boğulmak üzere olan birine, "Biraz bekle, yardıma birkaç gün sonra geleceğim" demeye benzer. Bunun belli gün veya gecede yapılmasının aslı yoktur. Ölüler için sadaka, mevlid gibi hayratın belli günlerde yapılması Hristiyanlardan geçmiştir. (40. gün burnu düşer, 53. gecesi çürümeye başlar) gibi sözler doğru değildir.

Soru: Cenaze için verilen sâla caiz midir?

CEVAP

Bid'attir.

Soru: Tanımadığımız bir cenaze olunca, ardından "Allah rahmet eylesin" denir mi?

CEVAP

İlla bir şey demek lazım değildir. Ama cenazeyi tanıyan biri varsa mesele yok, o ne derse öyle denir.

Soru: Cami içine cenazeyi sokarak cenaze namazı kılmak caiz midir?

CEVAP

Cenazeyi cami içine koyup namazını kılmak haramdır. Hadis-i şerifte buyuruluyor ki:

(Bir ölünün namazını cami içinde kılan sevap yoktur.) [İbni Mace]

Cenaze namazı kılarken

Soru: Soru: Caminin dışında kılınan cenaze namazına caminin içindekiler de uyabilir mi?

CEVAP

Cenaze dışarıda, cemaatin bir kısmı camide olursa, caiz diyenler varsa da, böyle de kılmak haram olur. Cemaat de dışarıda kılmalı. Çünkü camiler, beş vakit namaz kılmak, buna bağlı olan sünnet ve nafil namazları kılmak için, okumak, vaaz ve ders için yapılmıştır. Yağmur, fırtına ve hastalık gibi özürlerle, cenaze namazı camide kılınabilir, fakat, cenaze camiye sokulamaz. (Hidaye)

Soru: Cenaze namazını öldüğü şehirde kıldıktan sonra, gömüldüğü şehirde de kılmak caiz mi?

CEVAP

Birinci namaz farzdır. Bir daha kılınırsa nafil olur. **Hanefi**'de cenaze namazını nafil olarak kılmak mekruhtur.

Soru: Ölü yıkanmadan yanında Kur'an-ı kerim okumak mekruh mudur?

CEVAP

Ölü yıkanmadan önce, yanında Kur'an-ı kerim okumaya mekruh diyen âlimler var ise de, ölünün üzeri örtülü iken ve yatağına bitişik olmayarak, sessiz okumak caizdir. (Redd-ül Muhtar)

Soru: Müslüman ölü için, **toprağı bol olsun** demek caiz midir?

CEVAP

Hayır. Kâfir için söylenir.

Soru: Tabutun üzerine örtülen örtüde ne yazmaktadır?

CEVAP

Tabutun üzerindeki âyet-i kerimedir. (Her nefis [herkes] ölümü tadıcı) demektir.

Soru: Cenaze namazı kılınmadan defnedilen bir ölünün, namazı kılınır mı?

CEVAP

Defnedilen cenazenin namazı kılınmamışsa, koktuğu zannedilmedikçe, kabri üstünde namazı kılınır. Koktuğu zannediliyorsa namaz kılınmaz. Kokmaya başlama zamanı, toprağın cinsine, mevsimine, sıcaklığa, soğukluğa, mevtanın zayıf ve şişman olmasına göre değişir. Kokma işi, üç gün ile bir ay arasında değişir.

Soru: Cenaze namazı kılarken ayakkabılarımızı çıkarmak gerekir mi?

CEVAP

Altı necis olan ayakkabıyla veya necis yere basarak, cenaze namazı kılınmaz, bu ayakkabıyı çıkarıp, temiz olan üst tarafına basarak kılınırsa sahih olur. Böyle açıkça necaset görünmedikçe, ayakkabıyı çıkarmak gerekmez.

Soru: Cenaze namazını kılanların çok olması iyi midir?

CEVAP

Cenaze namazında cemaatin çok olması iyidir. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Kirk müslüman, bir Müslümanın namazını kılsa, Allahü teâlâ, ölü için yaptıkları duayı kabul eder.) [Müslim]

(Bir müslüman ölür de, üç safık Müslüman bir cemaat, namazını kılsa, o kimse, Cennete girmeye hak kazanır.) [Tirmizi]

(Cenaze namazında yüz Müslüman bulunan mevtayı Allahü teâlâ mutlaka affeder.) [Taberani]

(Bir Müslümanın iyi olduğuna dört komşusu şahitlik ederse, Allahü teâlâ, "Ben sizin bildiğinizi kabul ettim. Onun bilmediğiniz hususlarını da affettim" buyurur.) [Ebu Ya'la]

(Bir Müslümanın iyiliğine dört müslüman şahitlik ederse, Allahü teâlâ onu Cennete koyar.)

[Buhari]

(Bir müminin cenazesinde, kırk Müslüman bulunursa, Allahü teâlâ o kırk kişiyi bu Müslümana şefaathane kılar.) [Müslim]

Soru: Cenazede okunan duayı bilmeyen kimse ne yapar?

CEVAP

Cenaze duası yerine (Rabbena âtina...) okunur. Yahut besmele çekilmeden dua niyetiyle Fatıha okumak da olur. Dua, ölünün affına sebep olur.

Soru: Cenaze namazında eller ne zaman bırakılır?

CEVAP

Sağa selam verirken sağ el, sola selam verirken sol el salınır. Selam vermeden iki eli birlikte indirmek de caizdir.

Soru: Kitaplarda, (Cenaze namazında selam verirken cenazeye ve cemaate niyet edilir) diyor. Niyet namaza dururken yapılmaz mı?

CEVAP

Namaza dururken yapılan niyet ayrı, namaz bitip selam verirken yapılan niyet ayrıdır. Biri namaza başlamak için niyettir, diğeri de en sonda selama ortak etmek için yapılan niyettir.

Beş vakit namazı kılıp selam verirken, sağ omzumuzdaki meleğe, sağımızdaki cemaate ve imam sağda ise imama da niyet edilir. Peygamber efendimize de niyet etmek iyi olur. Sola selam verilirken de, sol omzumuzdaki meleğe ve soldaki cemaate niyet edilir. İmam solda ise imama da niyet edilir.

Cenaze namazı bitip selam verilirken de, cenazeye, sağımızdaki ve solumuzdaki cemaate niyet edilir.

Baştaki niyet ayrıdır. Kitaplarda bildirilen, selam verilirken yapılacak niyettir. Cenaze namazını kılmaya başlarken, (Allah için namaza, meyyit için duaya) diye niyet edilir.

Soru: Gemide ölen veya şehit olan kişi, nasıl defnedilir?

CEVAP

Gemide ölen, karaya gidinceye kadar kokacak ise, yıkanır, kefenlenir, namazı kılınır. Kâfirlerce şehit edilmişse, yıkanmaz, kefene sarılmaz. Kefen miktarından fazla elbisesi soyulup çamaşırıla defnedilir ve cenaze namazı **Hanefi**'de kılınır, **Şafii**'de kılınmaz. (Redd-ül Muhtar)

Soru: İntihar edenin cenaze namazı kılınır mı?

CEVAP

İntihar etmek çok büyük günah ise de, intihar eden kâfir olmadığı için de cenaze namazı kılınır. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Müslüman her ölünün cenaze namazını, intihar etmiş olsa da kılınız.) [Deylemi]

Soru: Gaibe, yani uzak ülkede ölenin ardından burada cenaze namazı kılmak caiz midir?

CEVAP

Hanefi ve **Maliki**'de gaibe cenaze namazı kılmak caiz olmaz. **Peygamber efendimiz**, Necaşi için kılmışsa da, bu ona mahsus idi. **Şafii** ve **Hanbeli**'de, gaibe cenaze namazı kılmak caizdir. **Hanbeli**'de kılabilmek için aradan bir ay geçmiş olmamalıdır! (Halebi, M. Erbea)

Soru: Bir cenaze olunca, imam, "Bunu nasıl bilirsiniz?" diye soruyor. Böyle söylemek caiz midir? Cenaze için, "iyi biliriz" demenin ölüye ne faydası olur?

CEVAP

Cenaze için "Nasıl bilirsiniz?" diye sormak caizdir. "İyi biliriz" demek faydalıdır. Enes bin Malik hazretleri bildirir: Bir cenaze kötülenince Resul-i ekrem, (O cezayı hak etti) buyurdu. Başka bir cenazeyi de övdüler. Buyurdu ki:

(Ona da iyilik vacip oldu. Bunu övdünüz Cenneti, ötekini kötüleriniz Cehennemi hak etti. Sizler yeryüzünde Allah'ın şahitlerisiniz.) [Buhari]

Sizlerden maksat, salihlerdir. Fâsıklar, dinsizler Allah'ın şahitleri değildir. Onların sözleri ile bir kimse Cenneti veya Cehennemi hak etmez. Salihler, müslümanlara hüsn-i zan eder. Salih, zan ile hiçbir müslümana kötü demez. Böyle salihlerin, günahkâr müslümanlar hakkındaki şahitliğini Hak teâlâ kabul eder. Ölülerimizi, hayırla anmalıyız. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Ölülerinizi iyilikle anın. Eğer Cennetlikse, kötü söylemekle günahkâr olursunuz. Cehennemlik ise, zaten içinde bulunduğu hâl kâfi gelir.) [Nesai]

(Müslüman cemaat, ölünün iyiliğine şahitlik ederse, Hak teâlâ, meleklerle buyurur ki: Şahit olun, bu şahitliği kabul ettim. Ölünün de kötülüklerinden vazgeçtim.) [İ.Ahmed]

Soru: Cenazeyi taşıırken önce hangi taraftan tutmalıdır?

CEVAP

Cenaze taşımakta önce ön tarafta, ölünün sağ tarafı, sağ omuza alınıp, on adım taşınır. Sonra, arka sağ bacak tarafı sağ omuzda, on adım taşınır. Sonra cenazenin arkadan bakılışa göre tabutun sağ tarafına geçip, sol omuzda, on adım önde, on adım arkada taşınır. Hepsi 40 adım eder. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Cenazeyi 40 adım taşıyanın 40 büyük günahı affolur.) [İ.Asakir]

Cenazeyi taşıdıktan sonra, cenazenin arkasından, **Şafii'**de önünden yürünür.

Soru: Birkaç cenazenin namazını birlikte kılmak caiz midir?

CEVAP

Birkaç cenaze birlikte ise, her birinin namazını ayrı kılmak efdaldır. Hepsi için bir namaz kılmak da caizdir. Bunun için, birinin başı ötekinin ayağına gelmek üzere sıralanır. İmam, derecesi yüksek olanın önünde durarak kılar. Cenazelerin bir kısmı imamın sağında, bir kısmı da imamın solunda bulunur. **Yahut**, hepsini imamın önünde olarak yan yana koyup, imam hepsinin göğsü hizasında durur. Önce erkekler, sonra kadın cenazesi konur.

Bunlar için niyet ederken, erkek **veya** kadın olduklarını söylemek şart değildir. Söylenmesinde de mahzur yoktur.

Soru: Bir cenaze, bir kabirden başka bir kabre nakledilirken tekrar cenaze namazı kılınır mı?

CEVAP

Kılınmaz. Kılınırsa bid'at olur.

Soru: Dinimizde cenaze marşı diye bir şey var mıdır?

CEVAP

Dinimizde cenaze marşı diye bir şey yoktur. Batıdan gelme, bâtıl bir iştir. Zaten cenaze marşı düzenleyenler, dinin emri olduğu için değil, Batıya uymak için yapıyorlar.

Soru: **Şafii'**de şehidin namazı kılınmaz. Şehit **Hanefi** mezhebinde olsa, **Şafiiler** yine şehidin namazını kılmazlar mı?

CEVAP

Ölünün mezhebine göre değil, dirilerin mezhebine göre hareket edilir. Şehit **Şafii** olsa da, **Hanefiler** şehidin namazını kılarlar. (Hulasat-üt-tahkik)

Soru: On yıl önceki ölünün cenaze namazını kılmak bid'at mi?

CEVAP

Evet.

Soru: Van'da cenaze çıkan eve giren herkes, Fatiha diyor. Herkes Fatiha okuyup ölüye bağışlamak bid'at mi?

CEVAP

Âdette bid'at olduğu için caizdir.

Soru: Camiye namaz için gidince, Müslümanların cenaze namazı kıldığını görüyoruz. Bu cenaze kim diye sormadan, namazını kılmakta mahzur var mıdır?

CEVAP

Mahzuru olmaz. Oradaki Müslümanlara hüsnüzan edilmiş olur.

Soru: Cenazeye çiçek götürülür mü?

CEVAP

Çiçeğin hiç faydası yoktur. Fakat kabre çiçek dikmek faydalıdır.

Soru: Cenaze işlerini ücretle yapmak caiz midir?

CEVAP

Ölüyü yıkamak, kefenlemek, cenaze namazı kılmak ve gömmek farz-ı kifayedir. Bu farzları, ücretsiz olarak Allah rızası için yapmak lazımdır. Cenazeyi parasız yıkamak çok sevabdır. Ücret istemek de caizdir. Ancak, parasız yıkayan yoksa para istemek caiz olmaz. Cenaze taşımak, kabir kazmak ücreti de böyledir.

Soru: Mezar taşı dikmek caiz midir?

CEVAP

Evet.

Soru: "Biri baş, diğeri ayak ucuna olmak üzere, iki tane mezar taşı dikmek şart" deniyor. Bir tane mezar taşı dikilse mahzuru olur mu?

CEVAP

Mezar taşı dikmek şart değil, sadece caizdir. Yani dikilse de, dikilmese de olur. Mezar taşı, bir tane de olur, iki tane de olur. Hatta kabri korumak için etrafını taşla, betonla, demir parmaklıkla çevirmek caizdir.

Soru: Taş üzerine âyet-i kerime, mübarek isimler, şiir, methiye gibi şeyler yazmak caiz midir?

CEVAP

Caiz değildir. Kötü bir bid'attir. Bazı âlimler, mezar taşına sadece isim ve ölüm tarihinin yazılmasının caiz olduğunu bildirdiler. Bunları İslam harfleri ile yazmalıdır.

Soru: Süslü aile mezarı yapmak caiz midir?

CEVAP

Âlimlerin kabirlerini korumak için türbe, bina yapmak caizdir. (Halebi)

Soru: Kabir üzerine taş, çimento, demir parmaklık yaparak korumak caiz midir?

CEVAP

Evet caizdir.

Soru: Cenazeyi ebedi istirahatgâhına tevdi ettik diyorlar. Kabri ebedi yer sanmak Cenneti, Cehennemi inkâr değil midir? Sonra kabir istirahat yeri midir?

CEVAP

Ahireti inkâr kastı ile söyleniyorsa elbette küfür olur. Çünkü kabir, ebedi değil, geçicidir, ya Cennet bahçesi veya Cehennem çukurudur. Ebedi kelimesini sonsuz anlamında değil, uzun müddet manasında kullanarak, (iyi biliriz) manasında kullanarak, defnedilen müslümanlar için ebedi istirahatgâh demek caizdir. Cennet bahçesinde de istirahat edilir.

Soru: Kadınların türbe ve kabir ziyaretlerine gitmeleri caiz midir?

CEVAP

Kadınların kabir ziyaretleri caiz ise de, sık sık gitmeleri uygun değildir. Hayzlı iken de gitmek caizdir. Hayzlı iken ezbere de olsa, Kur'an-ı kerim okunmaz. Sadece dua âyetleri, dua niyetiyle okunabilir. Dua niyetiyle Fatıha okunabilir. Tesbih ve zikir çekilir.

Soru: Kabir üzerine su dökmek iyi olur deniyor. Dökülmezse ne olur?

CEVAP

Kabir üzerine su dökmek sünnettir. Dökülmezse, sünnete uyulmamış olur, sevabı noksan olur. Başka mahzuru olmaz.

Soru: Mezarlıktaki otları koparmak uygun mudur?

CEVAP

Mezarlıktaki yeşil otları, dalları koparmak mekruhtur. Kuru otları koparmak caizdir. Kabir üzerine herhangi bir çiçek dikmek ölüye faydalıdır, iyidir.

Soru: Ölü çürüyüp toprak olduktan sonra, buraya tarla, bina yapmak caiz olur mu?

CEVAP

Evet.

Soru: Mezarlar, sel, ırmak suları altında kalırsa, çıkarıp başka yere gömmek caiz midir?

CEVAP

Caiz değildir.

Soru: Eski kâfir mezarlarında, kâfirlerin alametleri kalmayınca, buraya müslümanlar gömülebilir ve cami yapılabilir mi?

CEVAP

Evet. Nitekim, Medine'de Mescid-i nebinin yeri önce kâfirlerin kabristanı idi. Kazılıp, kemikler başka yere götürülüp, buraya mescid yapıldı.

Soru: Avrupa'da ölen bir yakınımızı, kâfirlerin mezarlığına koymakta mahzur var mıdır?

CEVAP

Müslüman kabri Cennet bahçesi, kâfirin mezarı Cehennem çukuru olur. Kâfir mezarlığına zulmet yağar. Müslüman o kabirde azap görmez ise de, kâfirlere inen zulmetten rahatsız olur. Onun için Müslüman kabristanına koyma imkanı varsa onu tercih etmelidir. Bir hadis-i şerif meali şöyledir:

(Ölülerinizi salih bir kavmin arasına defnedin. Çünkü diriler kötü komşudan rahatsız olduğu gibi, ölüler de kötü komşudan rahatsız olur.) [Ebu Nuaym]

Tabutla gömmek

Soru: Cenazeyi tabutla gömmek daha iyi midir?

CEVAP

Toprak çürük, nemliyse erkeği kabrin içine tabutla koymak caiz olur. Toprak kuru ve sağlamsa erkeği tabutla gömmek mekruh olur. Ölünün altına keçe, hasır gibi şeyler sermek de mekruhtur. Tabutla gömünce tabut içine biraz toprak konur. Kadınları, her zaman tabutla gömmek daha iyi olur.

Soru: Ölüyü, altın, gümüş veya madeni diş ile gömmek caiz mi?

CEVAP

Kıymetli mal ve ziynetle gömmek caiz değildir.

Soru: Beş aylık çocuğun kabri büyük insan kabri gibi mi olmalıdır?

CEVAP

Büyük insan gibidir. Mümündür, derin olması iyi olur.

Soru: Kabir kazınca su çıktı. Susuz yer yok. Buraya defin caiz mi?

CEVAP

Zaruret olunca caizdir.

Soru: Yer darlığı sebebiyle üst üste katlı mezar yapmak caiz mi?

CEVAP

Zaruret olursa caiz olur. Zaruretsiz caiz olmaz.

Soru: Vefat etti yerine, irtihal buyurdu demek caiz mi?

CEVAP

Evet. İrtihal = dünyadan ahirete göçmek demektir.

Soru: Ölen kadını kefenlerken, avret yerine bez koymak caiz mi?

CEVAP

Hayır.

Soru: Tebarekeyi okuyana kabir suali olmaz mı?

CEVAP

Evet.

Soru: Ölü sahibi, taziyeyi kabul için evde üç gün durması gerekir mi?

CEVAP

Durması caizdir. Ama durmaması iyidir. **İbni Âbidin** hazretleri, (Ölü sahibinin taziyeye için evinde oturması mekruh, kabristandan çıkarken taziyeye mekruh değildir) buyuruyor.

Soru: Ölüyü taziyeye gelenlere bir şeyler ikram etmek caiz mi?

CEVAP

Eve gelene bir şey ikram etmek âdettir, caizdir.

Soru: Taziye için uzaktan gelen misafire yemek yedirmek caiz mi?

CEVAP

Evet.

Soru: Ölü evine yemek getiriliyor. Ekşimemesi için taziyeye gelenlere vermek caiz mi?

CEVAP

Fakire vermek sevap. Ölünün ruhuna bağışlanır.

Soru: Belediye, ölüleri beton mezara gömdürüyor. Ne yapalım?

CEVAP

Zaruret olunca caiz olur.

Soru: 40 yıl önce ölenin kabrinde yüksek sesle Kur'an okunur mu?

CEVAP

Yüksek sesle mezarlıkta Kur'an okumak mekruhtur.

Soru: Taşlara okuyup mezar üstüne koymak caiz mi?

CEVAP

Evet.

Soru: Tahta çivili tabut, bazen açılıyor. Tahta çivi tutkalla yapıştırılsa caiz olur mu?

CEVAP

Evet.

Soru: Kabirdeki kemikler çürümüşse, başkasını defnedeceğiz. Kemiklerin çürüme vakti var mı?

CEVAP

Yoktur.

Soru: Bahçeyi kazarken çıkan kemikleri ne yapmalı?

CEVAP

Kemikleri toplayıp bir çukura koymalı. Kemiksiz yerler ekilir.

Soru: Babamı Bulgaristan'da gayrimüslim mezarlığına gömmüşler. Rüyamda babamı gördüm. Kendisinin kurtarılmasını istedi. Babamın mezarını müslüman mezarlığına nakletmem caiz midir?

CEVAP

Zulmetten kurtulması için nakletmek çok iyi olur.

Soru: Akşam vakti mezarlıktan geçerken kabir ehli üzerine Fatiha okunur mu?

CEVAP

Evet her zaman okunur, mahzuru yoktur.

Soru: Defnederken, kerpiç yerine beton, mermer koymak caiz mi?

CEVAP

Vücuda dokunmadığı için caizdir. Kabrin içi sayılmaz.

Soru: Aniden ölmek kötü müdür? Kelime-i şehadet getiremeden ölen, kâfir olarak mı ölmüş olur?

CEVAP

Müminler için ani ölüm, nimet, facirler, kâfirler için ise azaptır. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Ölüm, mümin için hediyedir.) [Taberani]

Facirler, aniden ölmeyip de hastalık çekerek ölürlerse, günahlarına tevbe etmek imkanı vardır. Kâfirlerin de imana gelme ihtimali mevcuttur. Onun için kâfirlere ve facirlere ani ölüm iyi değildir. Fakat salihler, her zaman tevbe ettikleri için ansızın ölüm onlar için bir nimet olur.

Kalb krizi, trafik kazası, bir bombanın patlaması gibi sebeplerle kelime-i şehadet getiremeden ölen, uyurken ölen müslüman, imansız ölmüş olmaz. Aniden ölüp de son sözünün kelime-i şehadet olmaması ona zarar vermez.

Soru: Ölü için ağlamak uygun mudur?

CEVAP

Ölü için sessiz ağlamak caizdir. (Şerh-us-sudûr) ve (Berekât)da, (Müminin ölümüne gökler ağlar) yazılıdır. Ölü için yüksek sesle ağlamak, matem tutmak, siyah elbise giymek, siyah perdeler ve rozetler, işaretler asmak, matem işaretleri, resmini taşımak caiz değildir.

(Hazânet-ür-rivâyât) kitabında, (Cenazeye ve cenaze çıkan yere siyah örtmek ve siyah giyinmek caiz değildir) diyor. Bütün hadis kitapları, **Peygamber efendimizin** ölü için yüksek sesle ağlamanın ölüye sıkıntı vereceğini buyurduğunu bildirmektedir.

Bu hadis-i şeriflerden bazıları şöyledir:

(Şu dört şey cahiliyet mirasıdır: Soyu ile övünmek, bir kimsenin soyuna sövmek, yağmuru yıldızlardan aramak, ölüleri methederek ağlamak.) [Buhari]

(Ölü, yakınlarının kendisine bağıarak ağlamasından azap [sıkıntı] duyar.) [Buhari]

(Ölülerinize feryat ederek ağlamayın, çünkü ölü, bundan azap duyar.) [Şirazi]

(Yüksek sesle ağlayarak "Kolum kanadım kırıldı, yardımcım gitti" gibi sözler söylemek ölüyü sıkıntıya sokar.) [İbni Mace]

(Üzülünce, yüzünü yolan, elbisesini yırtan ve bağırap çağıran bizden değildir.) [Buhari]

Soru: Bir kimsenin öldüğünü duyunca ne denir?

CEVAP

Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Bir müslümanın ölümünü duyunca, "İnna lillah ve inna ileyhi raciun" dedikten sonra, "Ya Rabbi onu salihlere kat, rahmetine eriştir, çoluk çocuğuna iyilikler ihsan et, bizi de onu da mağfiret et" diye dua edin!) [İbni Asakir]

[İnna lillah ve inna ileyhi raciun, Bekara suresinin 156. âyet-i kerimesidir. "Elbette biz, Allahü teâlânın kuluyuz, ölümden sonra dirilerek yine Ona döneceğiz" mealindedir.]

(Hiç bir ümmete verilmeyen bir şey benim ümmetime verildi. O da bir bela ve musibet karşısında isticradır.) [Taberani] [İstirca, bela zamanında veya acı bir haber duyunca "İnna lillah ve inna ileyhi raciun" demektir.]

(Birinize bir musibet veya bir bela geldi mi, isticra ettikten sonra "Ya Rabbi, senin yanında bu musibetin ecrini [sevabını] bekliyorum, bunun ecrini bana ver ve bunu daha hayırlı bir şeyle değiştir" diye dua etmelidir.) [Tirmizi]

(Bir musibet karşısında isticra edilirse, musibetin sonucu güzel olur.) [Taberani]

(Çocuğu ölen, Allah'a hamd edip, isticra ederse, Hak teâlâ meleklerle "Şu kuluma Cennette bir ev yapın, adını da hamd evi koyun" buyurur.) [Tirmizi]

Doğup ölen çocuk

Soru: Doğar doğmaz ölen çocuğun cenaze namazı kılınır mı?

CEVAP

Doğduktan sonra hemen ölen çocuk yıkanır ve namazı kılınır, vâris olur, mirası kalır ve ismi konur. Cansız doğan çocuk, dört aylık olmuşa yıkanıp bir kefene sarılıp gömülür, namazı kılınmaz. Dört aylık değilse, yıkanmaz ve namazı da kılınmaz.

Hadis-i şerifte (Çocuk doğarken ses verirse, namazı kılınır, ses vermezse [canlılık alametleri görülmezse] namazı kılınmaz) buyuruldu. (Mevkufat)

Birkaç cenaze için tek namaz

Soru: Birçok cenazenin hepsi için tek namaz kılmak caiz midir?

CEVAP

Birkaç cenaze birlikteyse her birinin namazını ayrı kılmak efdaldır. Hepsini için bir namaz kılmak da caizdir. Bunun için, birinin başı ötekinin ayağına gelmek üzere sıralanır. İmam, derecesi yüksek olanın önünde durarak kılar. Cenazelerin bir kısmı imamın sağında, bir kısmı da imamın solunda bulunur yahut hepsini imamın önünde olarak yan yana koyup, imam hepsinin göğsü hizasında durur. Önce erkekler, sonra oğlan, sonra kadın, en son kız cenazesi konur. Bunlar için niyet ederken erkek veya kadın olduklarını söylemek şart değildir.

Soru: Ateist akrabamızın cenaze merasimine gitmekte mahzur var mıdır?

CEVAP

Müslüman olmayanın cenazesine zaruretsiz gitmek caiz olmaz.

